

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน

อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

นางสาวชมพูนุช สุขอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Guidelines for Community Enterprise Development in Khaen
Subdistrict, Sanom District, Surin Province

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development School
of Agriculture and Cooperatives
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ชื่อและนามสกุล	นางสาวชมพูนุช สุขอินทร์
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระसार
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา สุขประเสริฐ)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาริรัตน์ สีระसार)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ผู้วิจัย นางสาวชมพูนุช สุขอินทร์ รหัสนักศึกษ 2659000984

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารินทร์ สีระสาร (2) รองศาสตราจารย์ ดร.

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ 2) การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 4) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ 1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 170 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 120 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย 2) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 8 กลุ่ม จำนวน 8 ราย ศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนดำรงตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม 2) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการจากการระดมทุนของสมาชิก จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 22 คน ระยะเวลาในการดำเนินการเฉลี่ย 4 ปี ประกอบกิจกรรมประเภทการผลิตสัตว์ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเฉลี่ย 1.78 ชนิด รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี 66,416.67 บาท รายจ่ายเฉลี่ยจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี 41,156.67 บาท ผลกำไรเฉลี่ยต่อปี 22,908.33 บาท และผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และระดับน้อย 1 ประเด็น คือ ด้านการเงิน/บัญชี 3) ระดับปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็นคือ ด้านการตลาด และด้านการเงิน/บัญชี ข้อเสนอแนะ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย 4) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ (1) เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยส่งเสริมการแปรรูป และ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิต (2) ส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อสืบทอดการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน (3) ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ และ แพลตฟอร์มต่างๆ (4) ปรับปรุงการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นธรรมและมีระบบชัดเจน

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน

Thesis title: “Guidelines for Community Enterprise Development in Khaen Subdistrict, Sanom District, Surin Province”

Researcher: “Miss. CHOMPUNUCH SOOK-IN”; ID: “2659000984”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Nareerut Seerasarn;(2) Benchamas Yooprasert ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) social and economic conditions of members of community enterprises, (2) operations of community enterprises, (3) problems and suggestions regarding community enterprise development, and (4) guidelines for community enterprise development. The research was done by survey method. The population studied was 170 members of a community enterprise in Khaen Subdistrict, Sanom District, Surin Province. The sample size was 120, using simple random sampling. The tool used was an interview form. Data was analyzed using frequency distribution, percentage, minimum, maximum, average, standard deviation, and ranking. The results of the research found that (1) Most community enterprise members were male with an average age of 49.41 years, graduated from high school, community enterprise members held the position of group member (2) Most community enterprises arose from the promotion of agencies. The source of capital for operating the business is fundraising by members. The average number of community enterprise members is 22 people. The average duration of operation is 4 years. Community enterprise members engage in activities such as animal production. The group's products average 1.78 types, average income from selling products/services per year is 66,416.67 baht, average expenditure from producing products/services per year is 41,156.67 baht, average annual profit is 22,908.33 baht, and community products of all community enterprises do not receive product standards. Community enterprise members performed at a moderate level in 3 issues, namely production, management, marketing, and at a low level in 1 issue, namely finance/accounting. 3) The overall problem level was at a moderate level. There are two high-level problems: marketing and finance/accounting. 4) The development guide for community enterprises includes: (1) Increasing product diversity by promoting processing and applying technologies and innovations suitable for production. (2) Encourage the new generation of members to inherit the operation of community enterprises. (3) Promote the use of online media for online marketing such as Facebook, and Line. (4) Improve fairness and systematic profit distribution.

Keywords : Development guidelines, Community enterprise development Khaen Subdistrict, Community Enterprise

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาเรรัตน์ สิริสาร และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคือรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนแนะนำแนวทางด้วยความเอาใจใส่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา สุขประเสริฐที่ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้แนวคิดและคำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเกษตรอำเภอสนม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอสนม ที่ให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือในด้านการประสานงานและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณสมาชิกวงวิชาการชุมชนตำบลแคน อำเภอสนมทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว เพื่อน ๆ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความหวังใจและให้กำลังใจเสมอมา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ไปสู่ความสำเร็จ จึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่า อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะยังประโยชน์ต่อการศึกษาและการส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นางสาวชมพูนุช สุขอินทร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทพื้นที่ในตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์	7
วิสาหกิจชุมชน	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม	14
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23

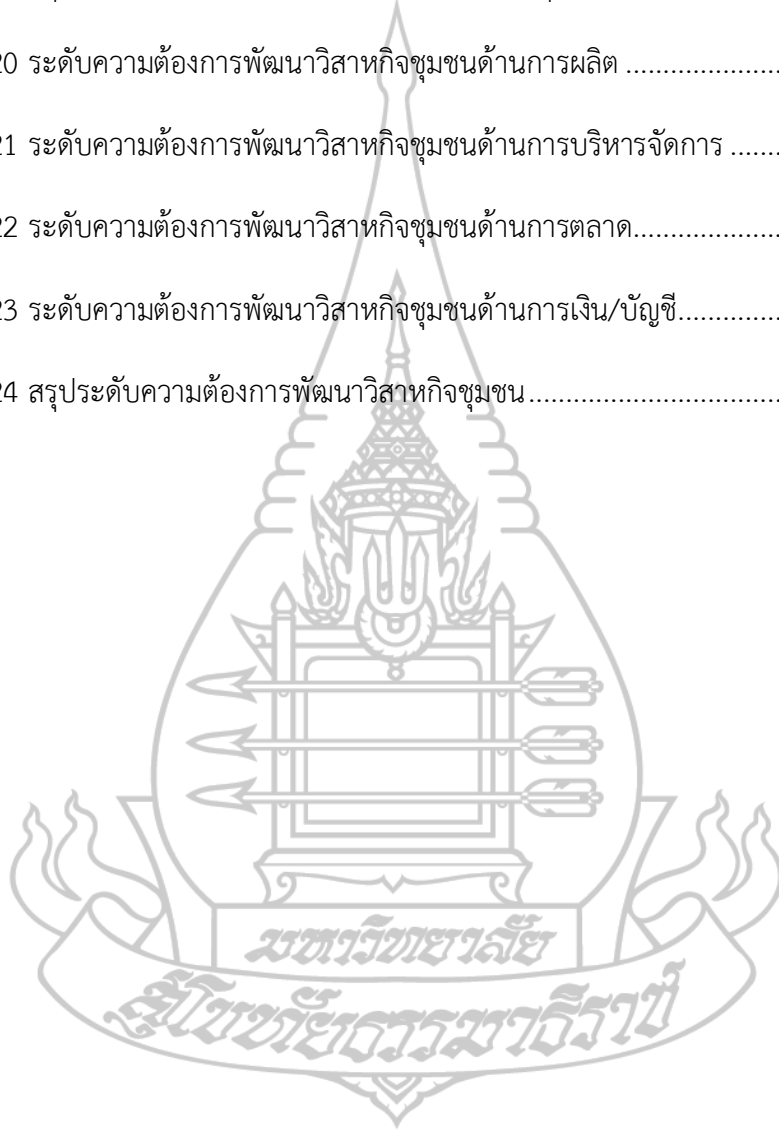
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	39
การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	42
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	54
แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	67
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	97
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	98
ภาคผนวก ข ประเด็นสนทนากลุ่ม	113
ประวัติผู้วิจัย	115

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรในพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์.....	8
ตารางที่ 2.2 จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามพื้นที่ระดับตำบล	9
ตารางที่ 2.3 วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์	11
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	40
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	41
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน.....	43
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชน.....	45
ตารางที่ 4.5 ระดับการดำเนินงานด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน.....	48
ตารางที่ 4.6 ระดับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน.....	49
ตารางที่ 4.7 ระดับการดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน.....	51
ตารางที่ 4.8 ระดับการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีของวิสาหกิจชุมชน.....	52
ตารางที่ 4.9 สรุประดับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน	54
ตารางที่ 4.10 ระดับของปัญหาด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน.....	55
ตารางที่ 4.11 ระดับปัญหาด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	56
ตารางที่ 4.12 ระดับของปัญหาด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	58
ตารางที่ 4.13 ระดับของปัญหาด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน.....	59
ตารางที่ 4.14 สรุประดับปัญหาด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน.....	60
ตารางที่ 4.15 ระดับข้อเสนอแนะด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	61
ตารางที่ 4.16 ระดับข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	62

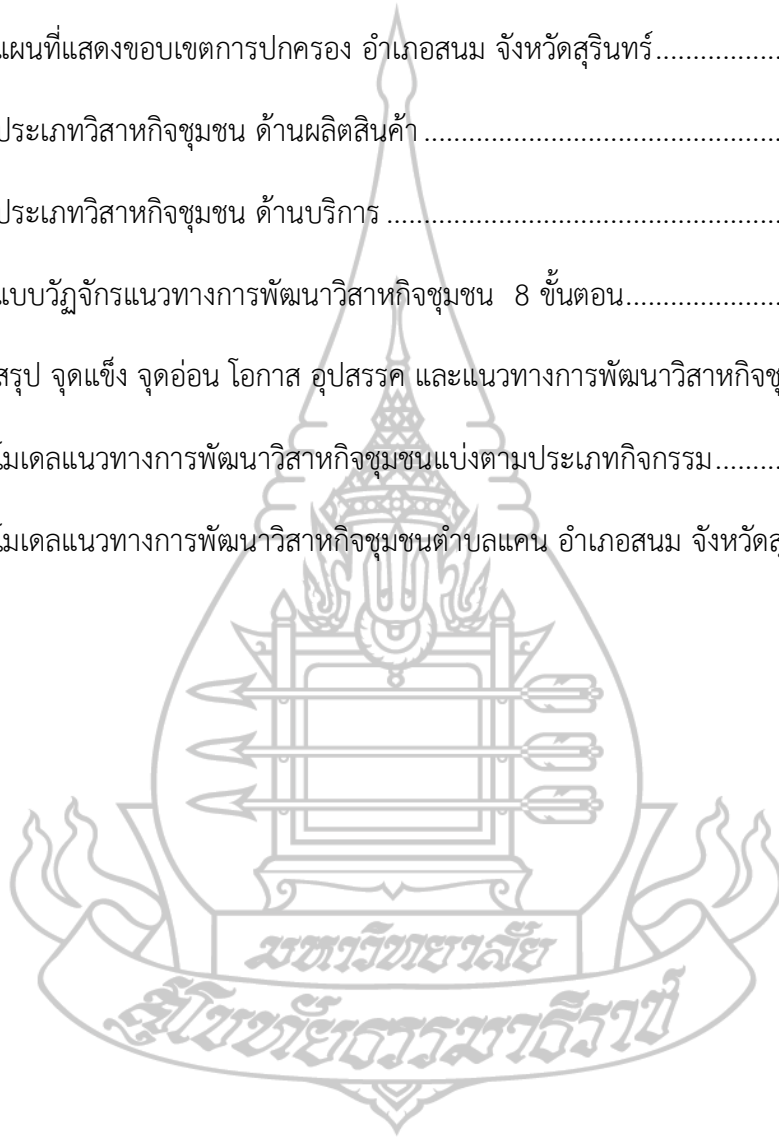
ตารางที่ 4.17 ระดับข้อเสนอแนะด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	64
ตารางที่ 4.18 ระดับข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	65
ตารางที่ 4.19 สรุประดับข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน	67
ตารางที่ 4.20 ระดับความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต	67
ตารางที่ 4.21 ระดับความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการ	69
ตารางที่ 4.22 ระดับความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด.....	72
ตารางที่ 4.23 ระดับความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน/บัญชี.....	74
ตารางที่ 4.24 สรุประดับความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	76

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์.....	7
ภาพที่ 2.2 ประเภทวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตสินค้า	10
ภาพที่ 2.3 ประเภทวิสาหกิจชุมชน ด้านบริการ	10
ภาพที่ 2.4 แบบวิภูจักรแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 8 ขั้นตอน.....	21
ภาพที่ 5.1 สรุปล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	82
ภาพที่ 5.2 โมเดลแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบ่งตามประเภทกิจกรรม.....	89
ภาพที่ 5.3 โมเดลแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์.....	90

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ถึงแม้สถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย จะเห็นว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมฟื้นตัวมาแล้วระดับหนึ่ง เศรษฐกิจหลายด้านกลับมาอยู่ในระดับเทียบเท่าหรือสูงกว่าช่วงก่อนโควิด-19 โดยเฉพาะด้านอุปสงค์อย่างการบริโภคและรายได้ประชาชน แต่ในฝั่งอุปทาน ในส่วนของภาคการผลิตฟื้นตัวได้ไม่ทันนัก โดยเฉพาะการผลิตเพื่อนำไปส่งออก ตามการส่งออกสินค้าไปยังคู่ค้า โดยเฉพาะจีนที่ชะลอตัว และวัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์โลก (Electronic Cycle) ที่ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ นอกจากนี้แม้ภาคการท่องเที่ยวจะฟื้นตัวต่อเนื่อง แต่ยังชำนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่น จีน ลดลงจากอดีต รวมถึงรายจ่ายต่อหัวเริ่มลดลงโดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจและกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อส่งออกและนำเข้า (ชญาวดี ชัยอนันต์, 2567) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นไปที่ความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากและการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศและเศรษฐกิจโลก และมองภาพรวมอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน มีการบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจกรรมของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเอง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) ทำให้ภาครัฐมีแนวนโยบายในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

สำหรับอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ นั้นมีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วจำนวนทั้งสิ้น 98 วิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,404 ราย โดยจำแนกเป็นกลุ่มที่ดำเนินการผลิตปศุสัตว์จำนวน 50 กลุ่ม รองลงมาคือกลุ่มที่ดำเนินการผลิตพืชจำนวน 25 กลุ่ม และดำเนินการผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารและทอผ้า งานจักสาน จำนวน 23 กลุ่ม ตามลำดับ (สำนักงานเกษตรอำเภอสนม, 2566) ตำบลแคนเป็นหนึ่งในตำบลในพื้นที่อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านมากที่สุดในอำเภอสนม รวมทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสองของอำเภอสนม แต่กลับพบว่า มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพียง 8 วิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 170 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2567 และจากผลการประเมินศักยภาพ ปี 2566 พบว่า มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพียงจำนวน 1 กลุ่มเท่านั้นที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ในระดับดี นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนฟิงตนเองตามวิถีชีวิตเกษตรพอเพียงบ้านหนองขุนศรี ระดับปานกลาง 1 กลุ่ม และระดับปรับปรุง 6 กลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีจึงความสนใจศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์” เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อสมาชิก มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังเป็นการพัฒนากลุ่มและชุมชนให้ดียิ่งขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

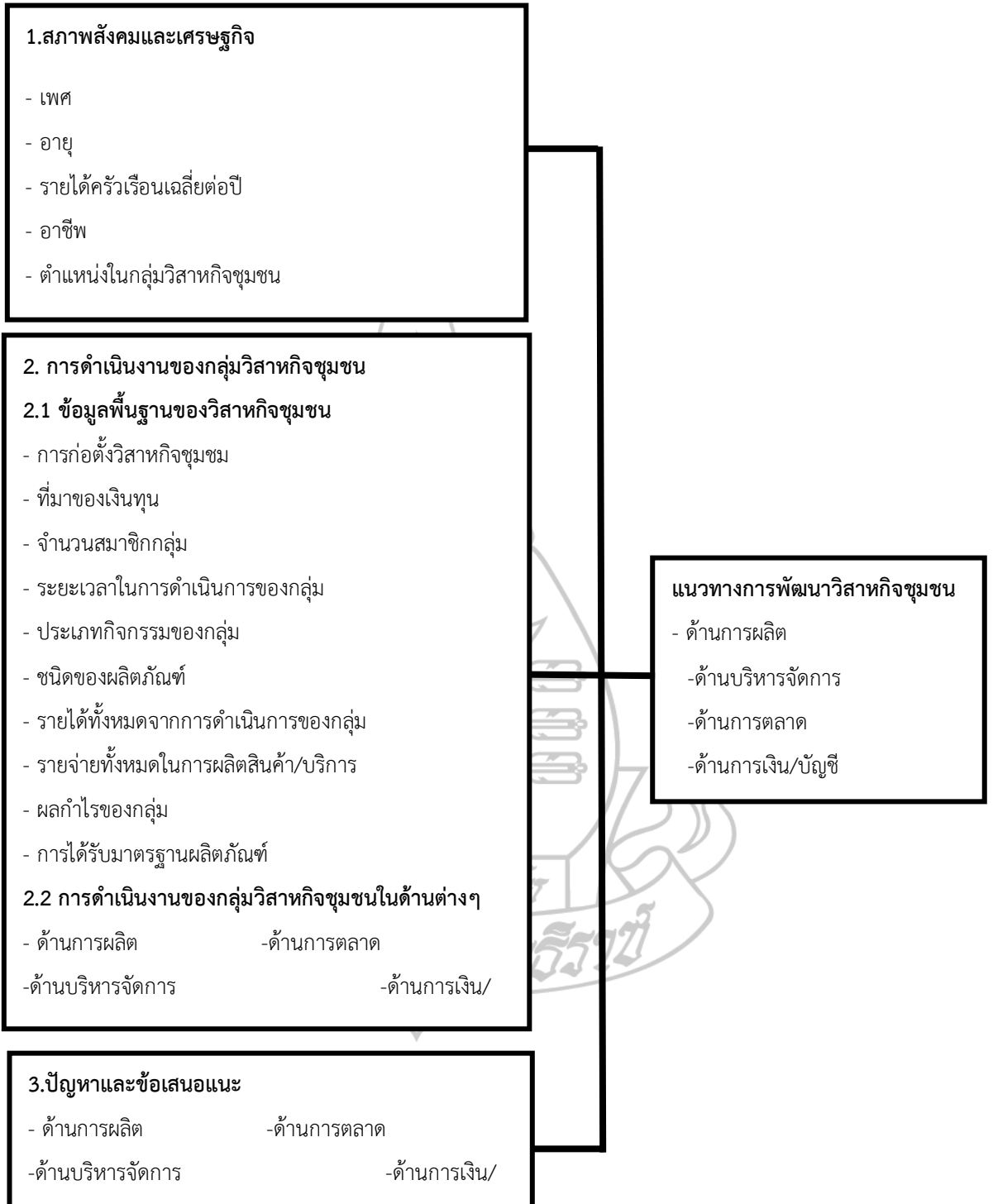
2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พื้นที่ ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ พัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

4.3 ขอบเขตด้านเวลา : ตั้งแต่ กันยายน พ.ศ. 2566 - กันยายน พ.ศ. 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน หมายถึง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

5.2 กลุ่ม หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

5.3 การพัฒนา หมายถึง การกระทำใดๆที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จากเดิม

5.4 การผลิต หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตอันได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และ ความสามารถ ในการประกอบการมาผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้เทคโนโลยีระดับหนึ่ง ผสมผสานกันเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

5.5 การตลาด หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่างๆ ในทางธุรกิจที่มีผลให้เกิดการนำสินค้า หรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการนั้นๆ ให้ได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกัน ก็บรรลุ วัตถุประสงค์ของกิจการ

5.6 การบริหารจัดการ หมายถึง การประสานงานและการบริหารหน้าที่ต่างๆเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายบางอย่าง ประกอบไปด้วยการวางแผน การบริหารทรัพยากรบุคคล และการควบคุม องค์กร

5.7 การเงินและบัญชี หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารเงิน และระบบขั้นตอนการ ระดมทุน ซึ่งรวมถึง การธนาคาร หนี้ เครดิต ตลาดหุ้น เงิน และการลงทุน การเงินครอบคลุมถึง ขั้นตอนการดูแล สร้าง และศึกษาเกี่ยวกับเงิน เช่นกันเงินธุรกิจ และการเงินส่วนบุคคล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรทราบถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์และนำไปปรับการดำเนินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

6.2 นักส่งเสริมการเกษตรทราบสภาพการดำเนินการของกลุ่ม รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

6.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง วางแผน ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อต่างๆดังนี้

1. บริบทพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลแคนเป็นเทศบาลหนึ่งใน 2 เทศบาลของอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสนมทางทิศตะวันออก ประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 35 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 21,875 ไร่

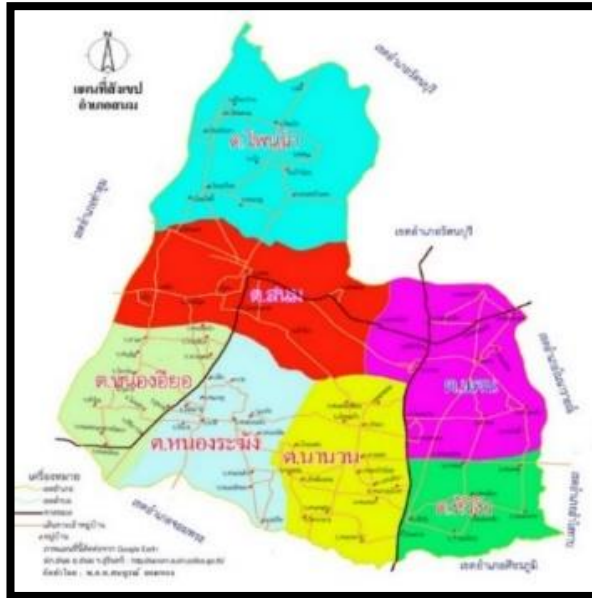
อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านหนองบัวบาน อำเภอรัตนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลห้วยแก้ว และตำบลนานวน อำเภอสนม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหนองเทพ อำเภอโนนนารายณ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองระฆัง และตำบลสนม อำเภอสนม

ภาพที่ 2.1 : แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสนม (2566)

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของตำบลแคน เป็นที่ราบสูงทางทิศตะวันตก และทางทิศตะวันออกมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 164 เมตร

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1.3.1 การประกอบอาชีพ อาชีพหลักของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแคน ได้แก่ การเกษตรกรรม มีประมาณร้อยละ 95 และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรแล้วว่างงานซึ่งทำให้มีการอพยพแรงงานชั่วคราวไปทำงานต่างถิ่น โดยแรงงานส่วนใหญ่จะอพยพเข้ากรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคตะวันออก

1.3.2 ข้อมูลประชากรในตำบลแคน ตำบลแคน มีประชากรทั้งสิ้น 8,850 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 4,476 คน หญิง จำนวน 4,374 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,293 ครัวเรือน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 21,327 ไร่

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรในพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ที่	ชื่อหมู่บ้าน/ ชุมชน	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ครัวเรือน ทั้งหมด (ครัวเรือน)	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)
1	แคน	809	424	385	181	2,224
2	แคน	1,105	565	540	281	3,263
3	นายม	1,129	580	549	297	2,580
4	หนองหว่า	585	284	301	139	1,463
5	สร้างแก้ว	744	376	368	165	1,880
6	หนองละคร	659	321	338	155	1,873
7	โนนจาน	570	301	269	149	1,380
8	แคนน้อย	828	419	409	194	2,250
9	หนองซอน	308	151	157	95	300
10	สำโรง	470	236	234	110	1,581
11	หนองขุนศรี	534	257	277	138	800
12	หนองเหล็ก	387	192	195	109	720
13	ศรีสำโรง	357	179	178	197	-
14	สระโพธิ์	98	48	50	29	413
15	หนองสอง	267	143	124	54	600
รวม		8,887	4,476	4,374	2,293	21,327

ที่มา : เทศบาลตำบลแคน (2566)

1.3.3 ขนาดการถือครองที่ดิน ตำบลแคนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 21,875ไร่ ซึ่งแยกได้ดังนี้

พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวน 21,875 ไร่

พื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวน 20,626 ไร่

พื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 1,249 ไร่

เนื้อที่ถือครอง เฉลี่ยประมาณ 12 ไร่ ต่อครัวเรือน

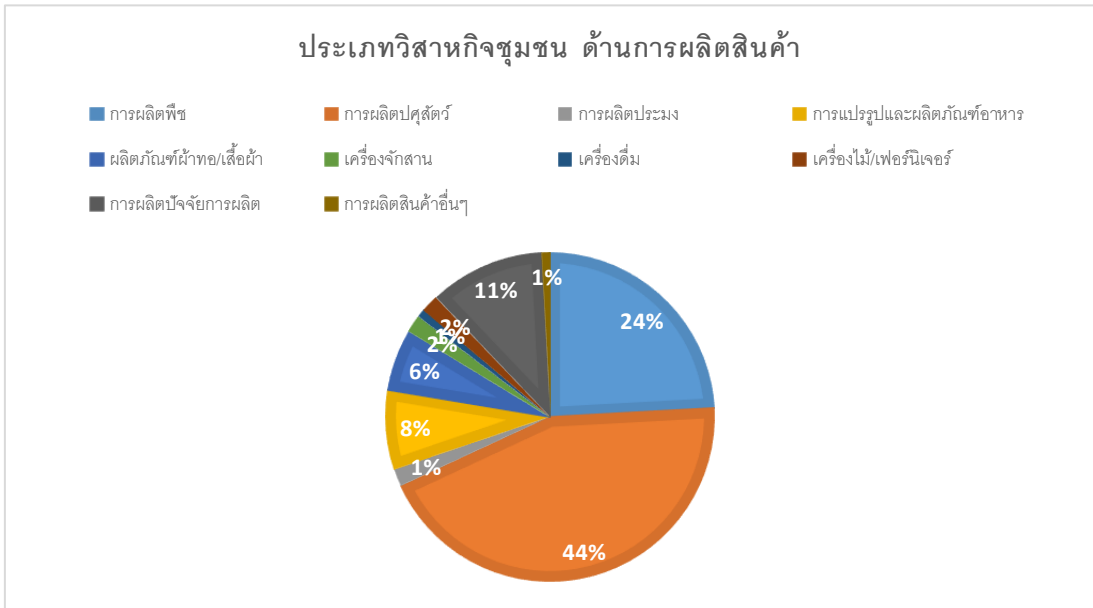
1.3.4 รายได้ – รายจ่ายของครัวเรือน รายได้เฉลี่ยของประชากรตำบลแคน ปี 2566 มีรายได้เฉลี่ย 35,351 บาท/คน/ปี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์รายได้ความยากจนที่กำหนดคือ 23,000 บาท/คน/ปี รายได้ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดนั้นมาจากเกษตรกรไปประกอบอาชีพรับจ้างนอกเขตจังหวัดซึ่งเป็นค่าจ้างนอกภาคการเกษตร

1.3.5 กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวม 7 ตำบล ทั้งหมด 98 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,404 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ประกอบกิจกรรมทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

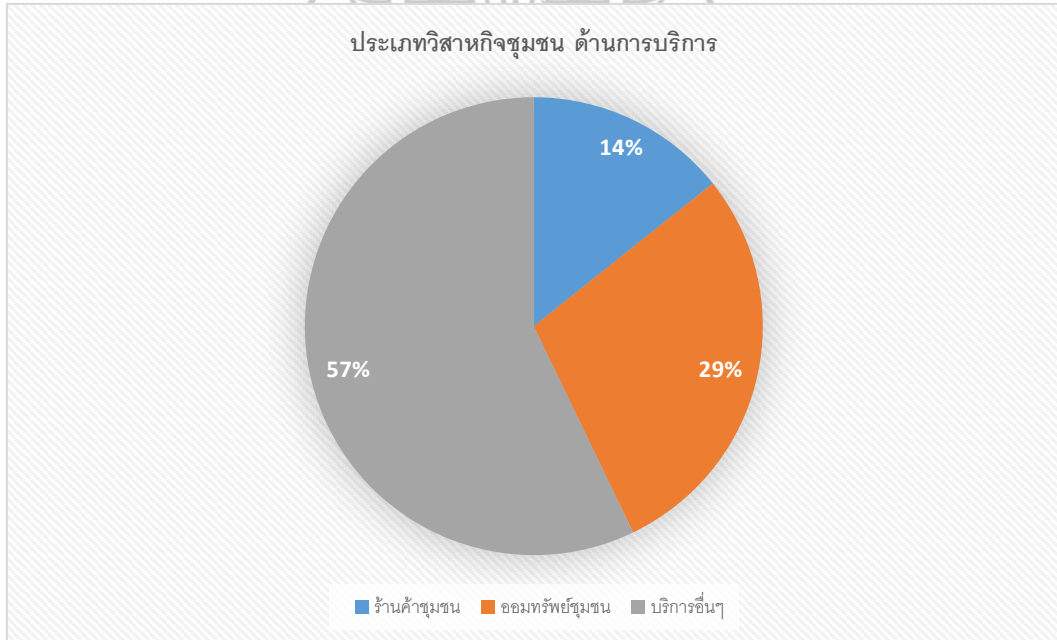
ตารางที่ 2.2 จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามพื้นที่ระดับตำบล

ลำดับที่	เขต/จังหวัด/อำเภอ	วิสาหกิจชุมชน	
		จำนวน (แห่ง)	สมาชิก (ราย)
1	แคน	8	170
2	น่านวน	10	106
3	โพนโก	10	135
4	สนม	31	480
5	หนองระฆัง	15	222
6	หนองอียอ	17	199
7	หัวงัว	7	92
รวมทั้งหมด		98	1,404

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสนม (2566)

ภาพที่ 2.2 : ประเภทวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตสินค้า

ภาพที่ 2.3 : ประเภทวิสาหกิจชุมชน ด้านบริการ

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสนม (2566)

ตารางที่ 2.3 วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

กลุ่ม	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก	สินค้า/บริการ
1	วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนตำบลแคน	106 หมู่ 3 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	12	-เห็ด
2	วิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์ครบวงจร	82 หมู่ 9 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	11	-โคขุน -ไก่พื้นเมือง แพะเนื้อ -กลุ่มออมทรัพย์
3	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปหม่อนบ้านโนนจาน	56 หมู่ 7 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	9	- แปรรูปหม่อน ผลิตน้ำลูกหม่อน และทอผ้า
4	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ต.แคน	55 หมู่ 12 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	75	-โคเนื้อ
5	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านแคน	16 หมู่ 2 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	10	-โคเนื้อ -ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโค -ให้บริการเช่าเครื่องอัดฟาง
6	วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ตามวิถีชีวิตเกษตรกรพอเพียงบ้านหนองขุนศรี	115 หมู่ 11 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	14	-เห็ดและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ด -เกษตรผสมผสาน
7	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนายม	175 หมู่ 3 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	26	- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่ายในชุมชนและหมู่บ้าน
8	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าเซ็ดเท้าบ้านสระโพธิ์	21 หมู่ 14 ต.แคน อ.สนม จ.สุรินทร์	13	-พรมเซ็ดเท้า

กล่าวโดยสรุป บริบททั่วไปของตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 เขต 15 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 8,850 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 4,476 คน เป็นหญิง จำนวน 4,374 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,293 ครัวเรือน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 21,327 ไร่ โดยมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม (ทำนา) เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด นอกจากนี้มีการประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย และข้าราชการ มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์รายได้ความยากจน มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 8 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 170 ราย

2. วิสาหกิจชุมชน

2.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่าวิสาหกิจชุมชน แตกต่างกันไป ดังนี้ เสรีพงศ์พิศ (2552) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมาร่วมมือกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูปการจัดการทรัพยากร การจัดการต้นทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะแบบสหกรณ์ แต่แตกต่างกันในเรื่องระเบียบและกฎเกณฑ์ โดยวิสาหกิจชุมชนจะเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วิชิต นันทสุวรรณ (2544, หน้า 28) ได้ให้คำจำกัดความของ “วิสาหกิจชุมชน” ว่า หมายถึงการประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

2.2 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน คือ วิสาหกิจชุมชนที่เน้นการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองแบบพอเพียง โดยจะเป็นการผลิตเพื่อการกินการใช้ในครอบครัวหรือในท้องถิ่น ได้แก่ ข้าว อาหาร สมุนไพร บัญ ของใช้ ซึ่งชาวบ้านทั่วไปจะสามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า คือ วิสาหกิจชุมชนที่มีการผลิตสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีสูตรเด็ดเคล็ดลับ หรือมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น มีการผลิตได้มาตรฐาน สามารถนำไปจำหน่ายแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าในตลาดทั่วไปได้

2.3 แนวทางการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

การบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมให้กลุ่มมีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กลุ่มต้องมีการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนตามหลัก 5 ก ดังนี้

กลุ่ม / สมาชิก กลุ่มต้องเกิดจากการรวมตัวกันของคนที่มีความสมัครใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยมีที่ตั้งหรือที่ทำการกลุ่มเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม สมาชิกเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กลุ่มกำหนด พร้อมทั้งจะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ยินยอมที่จะปฏิบัติตามข้อระเบียบของกลุ่ม เข้าร่วมการประชุมและแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการบริหารงานกลุ่ม

กรรมการ กลุ่มคนที่ได้รับมอบหมายให้บริหารกลุ่มโดยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม เป็นผู้ที่ต้องมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส เสียสละ มีความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ กรรมการมีหน้าที่ก่อให้เกิดการร่วมมือกันของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตำแหน่งของกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นๆตามบริบทของกลุ่ม

กฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ ควรมีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร เกิดจากกรรมการเป็นผู้กำหนดหรือสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนด โดยสมาชิกทุกคนต้องทราบถึงกฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มและถือปฏิบัติตาม

กองทุน กลุ่มต้องมีเงินกองทุนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินการได้และบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ทุนอาจมาจากการระดมหุ้น ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทุนจากการทำกิจกรรมของกลุ่ม และทุนจากการกู้ยืม นอกจากนี้ยังแบ่งบางส่วนเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก

กิจกรรม เป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ดังนั้นคณะกรรมการและสมาชิกจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้กลุ่มมีแผนการดำเนินกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่อง

2.4 แนวทางการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆของกลุ่มตามความสามารถของสมาชิกที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างเดียวกัน โดยกิจกรรมย่อยต้องส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและเป็นประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่ม สามารถแบ่งแนวทางในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่ทุกคนทราบและถือปฏิบัติ โดยเป้าหมายที่กำหนดต้องมีความเฉพาะเจาะจง มีความชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดสามารถวัดและประเมินผลได้ มีความท้าทาย สามารถพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและช่วยเพิ่มศักยภาพของสมาชิก

การจัดทำแผนการดำเนินกิจกรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อวางแนวทางในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นการกำหนดสิ่งที่จะต้องดำเนินการ ลำดับ

การดำเนินการ รวมถึงการแบ่งหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม แผนการดำเนินกิจกรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนากิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินกิจกรรม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดในแผนการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสมาชิกจะได้รับบทบาทหน้าที่ตามความสามารถและความสนใจทำให้สมาชิกเกิดการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ

การติดตามและการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม เป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการบริหารและพัฒนากิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้ทราบว่ากิจกรรมของกลุ่มบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ในกรณีที่กลุ่มผ่านการประเมินแสดงว่าการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มมีประสิทธิภาพที่ดี หากไม่ผ่านการประเมินควรมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมต่อไป

การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการนำปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆในการดำเนินกิจกรรม มาหาแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาจจะมีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการเองได้และแนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ต้องพึ่งพาหน่วยงานภายนอก

กล่าวโดยสรุป วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนโดยต้องมีอย่างน้อย 7 คนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน โดยอาจดำเนินการในรูปแบบนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มมีแนวทางในการบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน แบ่งประเภทได้ 2 ประเภท คือ ชั้นพื้นฐาน และชั้นก้าวหน้า

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม

3.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553, น.4) กล่าวถึง การส่งเสริมการเกษตร ว่าเป็นการถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเกษตรไปสู่เกษตรกรเพื่อให้บรรลุถึงปรัชญาของการส่งเสริมการเกษตร ที่

ต้องการให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งตัวเกษตรกรและครอบครัว

การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง กระบวนการ พัฒนาความรู้ของเกษตรกรจาก การนำ เทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกร อยู่พอดี กิน พอดี และมีความสุข อันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท (Rural Community Development) ให้ มีความมั่นคงและมั่นคงในที่สุด (พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์, 2560, น. 17)

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรเป็นศาสตร์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้ความ ช่วยเหลือ หรือการสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประชาชนในพื้นที่ ชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร เพื่อให้ความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่าง ก้าวหน้าและมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ในครอบครัว งานส่งเสริมการเกษตรเป็น กระบวนการคล้ายกับกระบวนการสื่อสารโดยมีการถ่ายทอดความรู้วิธีการ หรือเทคโนโลยีการเกษตร ไปยังเกษตรกร รวมถึงมีการติดตาม แนะนำช่วยเหลือให้เกิดการปฏิบัติจนบรรลุความสำเร็จตามความ มุ่งหมาย

3.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตรสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของกลุ่มและบุคคลเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการ ดังนี้

1) การให้บริการทักษะและความรู้ ประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการผลิตด้านการเกษตร ในรูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนให้กับเกษตรกรเป้าหมาย

2) การเริ่มต้นจากสภาพการณ์จริงของเกษตรกรที่มีอยู่สภาพปัญหาความจำเป็น ประสบการณ์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทักษะ ทรัพยากร ระบบนิเวศ และความพร้อมด้านต่าง ๆ

3) การให้เกษตรกรบุคคลกลุ่มเป้าหมายเป็นตัวหลักในการวางแผนตัดสินใจ การ ปฏิบัติคิดค้น รับผลประโยชน์และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4) ในการพัฒนาตนเองและบุคคลกลุ่มเป้าหมาย ต้องยึดหลักประชาธิปไตยในการ พัฒนา

5) เน้นการแก้ปัญหาและความจำเป็นของเกษตรกรกลุ่มบุคคลเป้าหมาย

6) จัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินโครงการที่มีความแน่นอนและชัดเจน

7) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและทรัพยากรทาง ชีวภาพกายภาพที่มีในท้องถิ่น

- 8) ชักจูงผู้นำท้องถิ่นเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนา
- 9) ดำเนินการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์
- 10) ดำเนินการกับสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเกษตรกร
- 11) เกษตรกรมีการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมด้วยตัวเอง โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นผู้ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา
- 12) การวางแผนส่งเสริมมีความต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และความจำเป็นสภาพการณ์ของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกัน
- 13) มีผู้เชี่ยวชาญ เป็นคณะทำงานในการส่งเสริมการเกษตร
- 14) ให้เกษตรกรมีแนวคิดและทัศนคติที่ดีต่องานการส่งเสริมการเกษตร
- 15) มีการให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง
- 16) มีการวางแผนการดำเนินการให้สอดคล้องต่อสถานการณ์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป
- 17) เข้าใจและรับทราบการดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาและนโยบายระดับประเทศ

3.3 รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร ประเภทของรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สามารถจำแนกได้หลากหลายตามแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการต่างๆ รวมถึงลักษณะสำคัญและแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละรูปแบบฯ ที่จะชี้ชัดถึงการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว จนกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบ (พลสรานู สรานูรมย์, 2560, น. 4)

รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรแบบการฝึกอบรม และเยี่ยมเยียน มีจุดเริ่มต้นแนวคิดจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทยนั้นได้มีการนำมาใช้ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา แนวคิดนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนได้แก่ การฝึกอบรม (training) และเยี่ยมเยียน (visiting) ซึ่งทั้ง 2 ส่วนต้องดำเนินการควบคู่กันไปจึงจะทำให้การส่งเสริมในรูปแบบนี้ประสบผลสำเร็จ โดยรูปแบบนี้ยังคงมีการปรับปรุงรูปแบบและแนวทางในการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอจนถึงปัจจุบันเพื่อพัฒนากการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น. 9) การถ่ายทอดความรู้(Training) เป็นระบบที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรทุกระดับทั้งในด้านสมรรถนะ วิชาการ และการบริหารจัดการโครงการ โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่จัดขึ้นใน

ทุกระดับ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การชี้แจงทำความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พลสรณู สรณูรมย์ (2560, น. 5)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น. 13) การเยี่ยมเยียน (Visiting) ในระบบส่งเสริมการเกษตร การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เป็นการพบปะกับเกษตรกรทั้งในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และแก้ปัญหาของเกษตรกร ตลอดจนเป็นการประสานการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนโดยยึดพื้นที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน

3.4 ทฤษฎีในการส่งเสริมการเกษตร

ทฤษฎีการสื่อสาร การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความคิดระหว่างบุคคลโดยผ่านสื่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการตอบสนองระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

แบบจำลองการสื่อสาร SMCR ของเบอร์โล (Berio) เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสาร อย่างไร และผู้รับจะรับ แปลความหมาย และมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี S M C R ประกอบด้วย

1) **ผู้ส่งสาร (source)** ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถใน “การเข้ารหัส” (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสารมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรจะมีสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและถ่ายทอดระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย

2) **ข้อมูลข่าวสาร (message)** เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร

3) **ช่องทางในการส่ง (channel)** หมายถึง การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสาร ข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

4) **ผู้รับ (receiver)** ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถใน “การถอดรหัส” (decode) สาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งจึงจะทำให้การสื่อสารความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผลตามลักษณะของทฤษฎี S M C R นั้น มีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร (communication skills)

ทัศนคติ (attitudes) ระดับความรู้ (knowledge levels) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio - culture systems)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

สนธยา พลศรี (2547) ให้ความหมายการพัฒนาว่า การเปลี่ยนแปลงไปในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับปรกรณ์ ปริยากร (2538) ระบุไว้ว่า การพัฒนามาจากคำภาษาอังกฤษว่า development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อยตามลำดับขั้นตอนไปสู่ระดับที่เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม

4.1 การพัฒนากลุ่ม เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2560, น. 11-9 ถึง 11-10) องค์กรประกอบสำคัญของกลุ่มในงานส่งเสริมการเกษตรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) เป้าหมายของกลุ่มหรือความสนใจร่วมกัน ลักษณะการรวมตัวกันของบุคคลมีพื้นฐานมาจากการมีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการบางอย่างรวมกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่ม

2) สมาชิกซึ่งมีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป มารวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันให้เกิดพลังในการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

3) ผู้นำกลุ่ม เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกที่อาจมาจากการเสนอตัวเองหรือการเลือกของสมาชิกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่ม

4) กฎระเบียบ ต้องมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติของสมาชิก เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินการได้้อย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ซึ่งกฎระเบียบที่ดีควรเป็นที่ยอมรับของสมาชิก

5) กิจกรรมกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มนั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

การพัฒนากลุ่ม หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ของกลุ่มในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การบริหารจัดการ คือ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม กลุ่มมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การมีกฎระเบียบกติกาอย่างชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของทุกคน มีการกำกับติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน และการมีกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ

2) *การพัฒนาด้านการผลิต* การเพิ่มปริมาณผลผลิต การพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน การสร้างความหลากหลายและการต่อยอดผลิตภัณฑ์

3) *การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์* คือ การคัดวัตถุดิบที่มีคุณภาพมีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์และรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ใช้เทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ ในการดำเนินงาน และได้รับการรับรองคุณภาพ

4) *การส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์* เพื่อเปิดโอกาสในการสร้างการรับรู้และการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

5) *การจัดสรรผลกำไร* คือการจัดการสวัสดิการต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาสาธารณประโยชน์ มีการส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกอย่างต่อเนื่อง รวมถึงค่าตอบแทนคณะกรรมการต่างๆ การจัดสรรทุนของกลุ่ม และการปันผลแก่สมาชิก โดยผ่านความเห็นชอบของกลุ่ม มีการดำเนินการอย่างเหมาะสม

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ได้ให้แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย จะผูกติดกับการนำเข้าปัจจัยต่างๆ จากภายนอก ขาดการให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการวิจัยด้วยตนเอง และพัฒนาถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่แล้ว การถ่ายทอดยังเป็นการสื่อสารทางเดียว ขาดการชี้แนะเพื่อการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจทำให้การพัฒนาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะการแก้ปัญหาในระดับชุมชน เพราะไม่ได้มีการพัฒนาองค์กร เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการในองค์กรของตนเอง ดังนั้น การเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อบุคคลและองค์กร การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต “การเรียนรู้” คือ การเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ

ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ทั่วโลกเต็มไปด้วยข่าวสาร และข้อมูลต่างๆ ที่ล้นส่งผลกระทบต่อตารางชีวิต และการตัดสินใจของคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ที่สามารถเข้าถึงและมีความแม่นยำของข่าวสารและข้อมูลมากกว่า ย่อมตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ คือ

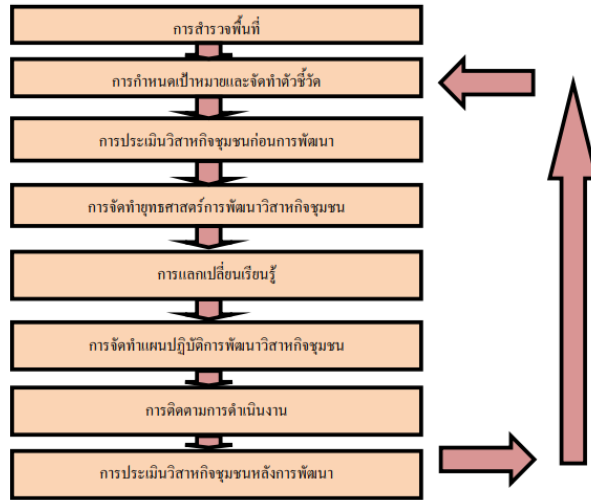
1) *ตัวผู้เรียน (Learner)* หมายถึง องค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนและ เครือข่าย

จะต้องไม่ปิดตัวเองสำหรับการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาสมาชิกและองค์กร ซึ่งกลุ่มและองค์กรจะต้องกำหนดชัดเจนว่าเรียนรู้อะไร มีเป้าหมายเพื่ออะไร แหล่งเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และวิธีการประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของกลุ่มและองค์กรซึ่งสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือขอความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่น

2) *สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้น (Stimulus Situation)* หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เข้ามากระทบและทำให้เกิดการอยากเรียนรู้ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่พบเห็น หรือได้รับเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์หรือนำมาปรับประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่ทำอยู่ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ

3) *ปฏิกิริยาตอบสนอง (Response)* หมายถึง ปฏิกิริยาของกลุ่มหรือองค์กรที่ได้จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมจนทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ๆ ให้กับกลุ่มหรือองค์กร

กล่าวโดยสรุป การพัฒนา คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงตามแผนด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง นั่นคือการพัฒนาเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น มีการกำหนดทิศทางหรือกำหนดรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าใคร ทำอะไร อย่างไร เมื่อใด เป็นต้น โดยเป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาอยู่ที่คนและคุณภาพชีวิตของคน การพัฒนาคนจึงรวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรมและเทคโนโลยี สัจจา บรรจงศิริ และคณะ (2554) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.4 แบบวัฏจักรการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม จากผลการศึกษาโดยการทำเวทีชาวบ้านให้กรรมการและสมาชิกประเมินโดยการเปรียบเทียบผลการพัฒนา ระหว่างก่อนการนำรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปใช้และหลังการนำรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปใช้ พบว่า แบบวัฏจักรการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพัฒนาขึ้นเป็นแบบการพัฒนาที่ไม่มีที่สิ้นสุดสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับใดหรือมีกิจกรรมการผลิตแบบใด

ภาพที่ 2.4: แบบวัฏจักรแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 8 ขั้นตอน

ที่มา : สัจจา บรรจงศิริ และคณะ (2554)

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากการศึกษาจากเวทีการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมที่ประชุมประกอบด้วย นักวิจัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน กรรมการและสมาชิกได้เสนอแนวทางในการพัฒนาเป็น 2 แนวทางตามระดับการพัฒนาและกิจกรรมการผลิต ดังนี้

4.3 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามระดับการพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐาน (เริ่มต้น) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการ 2) เริ่มจากกลุ่มเล็กเป็นกลุ่มผู้สนใจแล้วค่อยๆ ขยายเป็นกลุ่มเรียนรู้และผลิต 3) การวางระบบการบริหารกลุ่ม ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีแผนการดำเนินงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม การบริหารเงินทุน โปร่งใสตรวจสอบได้มีกฎระเบียบที่ชัดเจนและเหมาะสมการกระจายผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่เป็นธรรม 4) สมาชิกต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มและยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม 5) การสื่อสารภายในกลุ่มต้องมีความต่อเนื่อง และเข้าใจตรงกัน 6) การผลิตที่ใช้ภูมิปัญญาบนฐานทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น 7) การผลิตที่มุ่งตอบสนองต่อชุมชนก่อนขยายออกภายนอก 8) การค้นหาภูมิปัญญาเดิมเพื่อการต่อยอดพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง 9) มีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในระดับความก้าวหน้า มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การประเมินทบทวนผลงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) การพัฒนาสินค้าและบริการอย่างสม่ำเสมอ 3) การควบคุมและรักษาคุณภาพมาตรฐาน 4) การผลิตต้องไม่

กระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม อาชีพและวิถีชีวิตของชุมชน 5) ความซื่อสัตย์ในการบริหารกองทุน โปร่งใสตรวจสอบได้ 6) การศึกษาดูงานเพิ่มเติม 7) การสร้างเครือข่าย เพื่อการเรียนรู้ การผลิต และการตลาดภายในและภายนอกชุมชน 8) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ ของสมาชิกและกลุ่มผู้สนใจ

4.4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามประเภทของกิจกรรมหลัก แบ่งออกได้ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว มีดังนี้

1) พัฒนาระบบเรียนรู้ในรูปแบบโรงเรียนชาวนา 2) เรียนรู้วิธีการทำนา 3) สร้าง ความตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้สารเคมี 4) จัดหาปัจจัยการผลิตของกลุ่ม เช่น รถไถนา เมล็ด พันธุ์ ปุ๋ยอินทรีย์ ลานตาก ฉางข้าว 5) พัฒนาระบบชลประทานให้เหมาะสมและทั่วถึง 6) ตรวจสอบ รับรองแปลงพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ 7) การกระจายพันธุ์ควรมีเริ่มจากผลิตเพื่อใช้เอง เพื่อสมาชิก และจึง ผลิตเพื่อเกษตรกรอื่น 8) พัฒนาถุงบรรจุเมล็ดพันธุ์ 9) จัดหาสินเชื่อเพื่อรับซื้อเมล็ดพันธุ์จากสมาชิก 10) พัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงสี โรงปุ๋ยอินทรีย์ การแปรรูปข้าว 11) สร้างตลาดกลางข้าว ท้องถิ่น และ 12) สร้างสวัสดิการชาวนา

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการบริการการท่องเที่ยว มีดังนี้

1) วางเป้าหมายให้ชัดเจน 2) ทำเป็นอาชีพเสริม 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใน ชุมชน 4) อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิต 5) สร้างเครือข่ายภายในชุมชน และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกชุมชน 6) ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง หลากหลายช่องทาง 7) ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่น พัฒนาสินค้าที่ระลึก/ของฝาก 8) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลาย 9) ควบคุมมาตรฐานการให้บริการ 10) มีมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น 11) มีข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน 12) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว 13) สร้าง ทายาทหรือผู้สืบทอด 14) กระจายผลประโยชน์ไปยังกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน 15) ประเมินผลการดำเนิน กิจกรรมเพื่อการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปอาหาร มีดังนี้

1) ค้นหาและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ศึกษาทรัพยากรในท้องถิ่นที่เป็น เอกลักษณะนำมาใช้ประโยชน์ 3) แปรรูปอาหารจากทรัพยากรท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญา 4) มุ่ง ตอบสนองความต้องการภายในชุมชนก่อนขยาย 5) หาจุดเด่นของสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 6) ผลิตตามฤดูกาล หรือตามความต้องการของตลาด 7) ขยายการผลิตอย่างระมัดระวัง 8) พัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 9) ให้ความสำคัญกับภาชนะบรรจุ 10) พัฒนาระบบสุขลักษณะ เช่น

โรงเรือน เครื่องจักร อุปกรณ์ และผลผลิต และ11) มีการรับรองมาตรฐานสินค้า

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสามารถแบ่งจำแนกได้ตามระดับการพัฒนา คือ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐาน (เริ่มต้น) และระดับก้าวหน้า ซึ่งจะมีขั้นตอนในการพัฒนาที่แตกต่างกันตามระดับการพัฒนา นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกแนวทางการพัฒนาได้ตามประเภทของกิจกรรมหลักของวิสาหกิจชุมชนได้แก่ ประเภทการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ประเภทการบริการการท่องเที่ยว และประเภทแปรรูปอาหาร

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1) **เพศ** นพวรรณ พึ่งพา (2563) ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 61.11 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 38.89 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 78.12 เป็นเพศหญิง และยังสอดคล้องกับ ทิพย์วรรณ จันทรา (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบยั่งยืนของกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่บ้านดอนโรง ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 59.86 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 40.14 เป็นเพศชาย

2) **อายุ** อรณิชา ฮวบหิน (2562) ศึกษาเรื่อง การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีอายุเฉลี่ย 58.82 ปี ใกล้เคียงกับ เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีอายุเฉลี่ย 56.61 ปี

3) **ระดับการศึกษา** รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 45.83 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 39.58 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 47.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 26.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และยังสอดคล้องกับ นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า สมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 72.81 จบระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

4) **อาชีพหลัก** อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 68.1 ประกอบอาชีพทำการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 17.6 ประกอบอาชีพรับจ้าง สอดคล้องกับ นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 41.81 มีอาชีพเกษตรกร (เพาะปลูก เลี้ยง

สัตว์ ประมง) รองลงมา ร้อยละ 19.30 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

5) **รายได้ครัวเรือน** เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 238,979.56 บาท/ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เฉลี่ย 162,361.51 บาท/ปี

6) **ตำแหน่งหน้าที่ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน** อัคมเดชเดชา ปานท่าไข (2561) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 56.43 เป็นประธาน/รองประธาน รองลงมา ร้อยละ 33.04 เป็นสมาชิก (ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหาร)

5.2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1) **ที่มาของเงินทุน** รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 60.94 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนจากการระดมทุนของสมาชิก สอดคล้องกับ นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า แหล่งเงินทุนหลักที่ใช้ดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 78.36 มาจากการร่วมลงทุนของสมาชิก

2) **จำนวนสมาชิกกลุ่ม** รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) พบว่า วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 51.56 มีสมาชิกมากกว่า 30 คน สอดคล้องกับ นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 47.66 มีสมาชิกจำนวนมากกว่า 30 คน

3) **ระยะเวลาในการดำเนินงานของกลุ่ม** รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 52.61 มีระยะเวลาดำเนินการเฉลี่ย 5 ปี ใกล้เคียงกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า ระยะเวลาดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย เฉลี่ย 5.21 ปี แต่ไม่ใกล้เคียงกับ เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า ระยะเวลาดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 3.61 ปี

4) **ประเภทกิจกรรมของกลุ่มประเภทวิสาหกิจชุมชน** นพวรรณ พึ่งพา (2563) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 21.93 เป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทการเกษตรแปรรูป รองลงมาคือ ประเภทการเกษตร ร้อยละ 15.50 ประเภทอาหาร ร้อยละ 13.16 ประเภทหัตถกรรม ร้อยละ 12.57 ประเภทการเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 11.40 ประเภทท่องเที่ยว ร้อยละ 9.94 ประเภท อื่นๆ ร้อยละ 9.36 ประเภทออมทรัพย์ ร้อยละ 3.51 และประเภทเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 2.63 ตามลำดับ

5) **รายได้จากการดำเนินการของกลุ่ม** เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้จากวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 7,461.47 บาท/ปี ไม่สอดคล้องกับ เจณีภา คง

อิม (2561) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้จากวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 25,001 บาท/ปี

6) สภาพการดำเนินการด้านการผลิต

อัคม์เดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สภาพการดำเนินการด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสินค้าและบริการได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า หรือได้รับรองคุณภาพ ประภัสรา ปราชญา (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องมีการวางแผนการผลิตโดยการจัดทำสต็อกสินค้าและสต็อกวัตถุดิบ มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและใช้วัตถุดิบในชุมชน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต แต่ยังคงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

7) สภาพการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ

ชนพงษ์ อาภรณ์พิศาล (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย พบว่า วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัวมีความหลากหลายของสินค้า โดยภาครัฐเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งสามารถสร้างเป็นเครือข่ายในชุมชนได้ การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านการเป็นผู้ประกอบการ

8) สภาพการดำเนินการด้านการตลาด เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการจำหน่ายช่องทางออนไลน์ และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มยังมีน้อย อัคม์เดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สภาพการดำเนินการด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีแหล่งจำหน่ายหรือตลาดที่ชัดเจน ชมภูนุช หุ่นนาค ปภาวดี มนตรีวัต และ วิพร เกตุแก้ว (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน มีการทำตลาดสินค้าออนไลน์ เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างวิสาหกิจชุมชนจากภายในชุมชนสู่ภายนอกชุมชน

9) สภาพการดำเนินการด้านการเงิน/บัญชี

อัคม์เดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีสภาพการดำเนินการ

ด้านการบัญชี/การเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงินทั้งหมดให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 4.55

5.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

5.3.1 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1) *ปัญหาด้านการผลิต* อัครม์เดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.89 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันความผิดพลาด ค่าเฉลี่ย 1.92

วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านลำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตคือ การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคค่อนข้างน้อย การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ยังไม่ชัดเจน ขาดการวางแผนการผลิตครบวงจร อีกทั้งยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภค

2) *ปัญหาด้านการบริหารจัดการ* วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาและอุปสรรคคือการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังค่อนข้างจำกัด การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคค่อนข้างน้อย การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ยังไม่ชัดเจน ยังไม่มีการสร้างเครือข่าย การจัดทำบัญชีไม่ต่อเนื่อง ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาคือ ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้กว้างขวางเพื่อการขยายการผลิตและการตลาด วางแผนการผลิตครบวงจร การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายและตอบสนองความต้องการผู้บริโภค อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ บางกลุ่มไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ บางครั้งไม่เพียงพอ บางครั้งมีปัญหาบ่อย ในส่วนการจัดการสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดแรงงานหรือกำลังคน เนื่องจากมีคนที่ทำงานจริงน้อย มีเวลาไม่ตรงกัน มาไม่ครบ ทำให้เกิดปัญหาการผลิตการจำหน่ายสินค้าได้น้อยลงและไม่ต่อเนื่อง

3) *ปัญหาด้านการตลาด* เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการตลาดเป็นประเด็นที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย และพิจารณาในรายละเอียดประเด็นปัญหา ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดออนไลน์ ขาดการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้า สินค้าของกลุ่มไม่มีความหลากหลายและไม่ทันสมัย และการวางแผนการตลาดและแผนการจำหน่ายสินค้าไม่ต่อเนื่อง ชมพูนุช

หุ้มนาค ปภาวดี มนตรีวัตและวิพร เกตุแก้ว (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีไม่มีป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ช่องทางการตลาดไม่หลากหลายทำให้วิสาหกิจชุมชนยังมีจุดอ่อนในการขาดช่องทางการจำหน่ายสินค้า อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สภาวะทางเศรษฐกิจไม่แน่นอนทำให้รายได้ลดลง บางกลุ่มไม่มีฝ่ายการตลาด ไม่มีความรู้ทางด้านนี้ทำให้ต้องหาตลาดเอง อีกทั้งไม่มีความรู้ในเรื่องการทำการตลาดออนไลน์

4) *ปัญหาด้านการเงิน/บัญชี* เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการมีปัญหาด้านการเงิน การบัญชี แหล่งเงินทุนไม่เป็นระบบ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย เนื่องจากสมาชิกไม่มีรายได้ประจำงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ในเรื่องของการกู้เงิน แต่ก็ไม่อยากมีหนี้สิน สอดคล้องกับ ทักษญา สง่าโยธิน (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ปัญหาด้านการเงินและบัญชี สิ่งที่เป็นปัญหา ได้แก่ การขาดเงินทุนในการขยายกิจการ ในการลงทุนซื้อเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ขาดระบบการคิดต้นทุนที่ถูกต้อง ทำให้ต้นทุนการผลิตไม่คงที่

5.3.2 ข้อเสนอแนะ

นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน พบว่า ควรมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเข้าถึงแหล่งทุนและการพัฒนาระบบการจัดการบัญชี การพัฒนาการตลาดเน้นช่องทางการตลาดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรมีส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการ การดึงคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกลุ่ม (อาจเป็นลูกหลานของสมาชิกเข้ามาช่วยทำการตลาดออนไลน์) พัฒนาสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถอยู่ได้หลายตลาดและช่วยกันอนุรักษ์ พัฒนาเพื่อไม่ให้กิจกรรมภูมิปัญญานั้นสูญหาย

5.4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1) ด้านการผลิต รัชดา ภักดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในด้านการผลิตสินค้า/บริการ และการตั้งแต่การวางแผนการผลิตสินค้าและกำหนดขั้นตอนการผลิตอย่างมีระบบ ส่งเสริม การใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น กำหนดและตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบที่นำมาผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าและบริการ ก่อนออกจำหน่ายอย่างสม่ำเสมอ

เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต ควรส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบหรือทรัพยากรอื่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์กลุ่ม โดยการสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชนร่วมกัน พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของกลุ่ม นอกจากนี้ควรส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ เหมาะสมมาปรับใช้ในกระบวนการต่างๆ

2) ด้านการบริหารจัดการ อัครมเดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารจัดการ เช่น การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพพร้อมทั้งมีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้โดยเน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มรวมทั้งมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมและเข้าใจร่วมกัน

รัชดา ภักดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาภาพรวมในด้านองค์ประกอบกระบวนการในการบริหารประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ/สั่งการ และการควบคุม

3) ด้านการตลาด รัชดา ภักดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) 4P การบริหารจัดการในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการจำหน่าย สอดคล้องแนวทางการพัฒนาด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่าย

เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยสมาชิกที่อายุน้อยสามารถใช้เทคโนโลยี การ

สื่อสารสร้างช่องทางการจำหน่ายผ่านเพจเฟซบุ๊ก platform ร้านค้าต่างๆ หรืออาจเป็นเครือข่ายในการจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชนด้วยกันได้

นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาการตลาด คือ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นตลาดภายในและเป็นการผลิตตามจำนวนที่ลูกค้าสั่ง ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักสินค้า ดังนั้น เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภค วิสาหกิจชุมชนควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ธุรกิจและเป็นช่องทางติดต่อกับลูกค้า ซึ่งปัจจุบันการตลาดออนไลน์ (digital marketing) กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเข้าถึงได้ง่าย และเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ช่องทางในการทำการตลาดออนไลน์ อาทิ Line, Youtube , Instagram, Facebook, Website, E-mail เป็นต้น

4) ด้านการเงิน/บัญชี รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระบบการชำระเงินหลายรูปแบบเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีการจ่ายค่าตอบแทนและเงินปันผลให้สมาชิกอย่างมีระบบและเป็นธรรมและมีการจัดทำบัญชีการเงินที่ชัดเจนและโปร่งใส

อัคมเดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านบัญชี/การเงิน จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่แท้จริงมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2557) พบว่า แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ หน่วยงานภาครัฐนอกจากจะจัดอบรมแล้ว จะต้องออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถบริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง และจะทำให้สามารถคำนวณรายรับ-รายจ่าย และต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้ต่อไป

ทักษญา สง่าโยธิน (2563) พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและบัญชี ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง สามารถคำนวณจุดคุ้มทุน กำไรและตั้งราคาขายได้เหมาะสม วางแผนทางการเงินในการ คำนวณเงินทุนหมุนเวียน จัดหาเงินทุนอย่างเป็นระบบโดยสอนการเขียนโครงการเพื่อการจัดหา เงินทุนที่มีระบบถูกต้องและมีต้นทุนการเงินต่ำ

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้ทราบถึงวิธีการวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กล่าวคือ ใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการวิจัยที่สำคัญในภาพรวม

ประกอบด้วย สภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละด้าน ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งพบว่ายังมีปัญหาโดยส่วนใหญ่เกี่ยวกับปัญหาด้านการตลาด และเรื่องการจัดการบัญชี และจากการศึกษาได้มีการเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านบริหารจัดการ ด้านการตลาด และด้านการเงิน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 กลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งหมด 170 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละวิสาหกิจชุมชน วิธีการสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายดังนี้

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ Yamane (1973,1088) อ้างถึงใน จินดา ขลิบทอง (2556, น.18) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อน (กำหนดที่ระดับ 0.05)

$$n = \frac{170}{1+170(0.05)^2} = 119.29 \text{ หรือ } 120 \text{ ราย}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.59
หาจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ศึกษา โดยใช้สูตร Nagtalon (1983) ดังนี้

สูตร

$$n_1 = \frac{nN_i}{N}$$

n_1 = แทนจำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 120 ราย

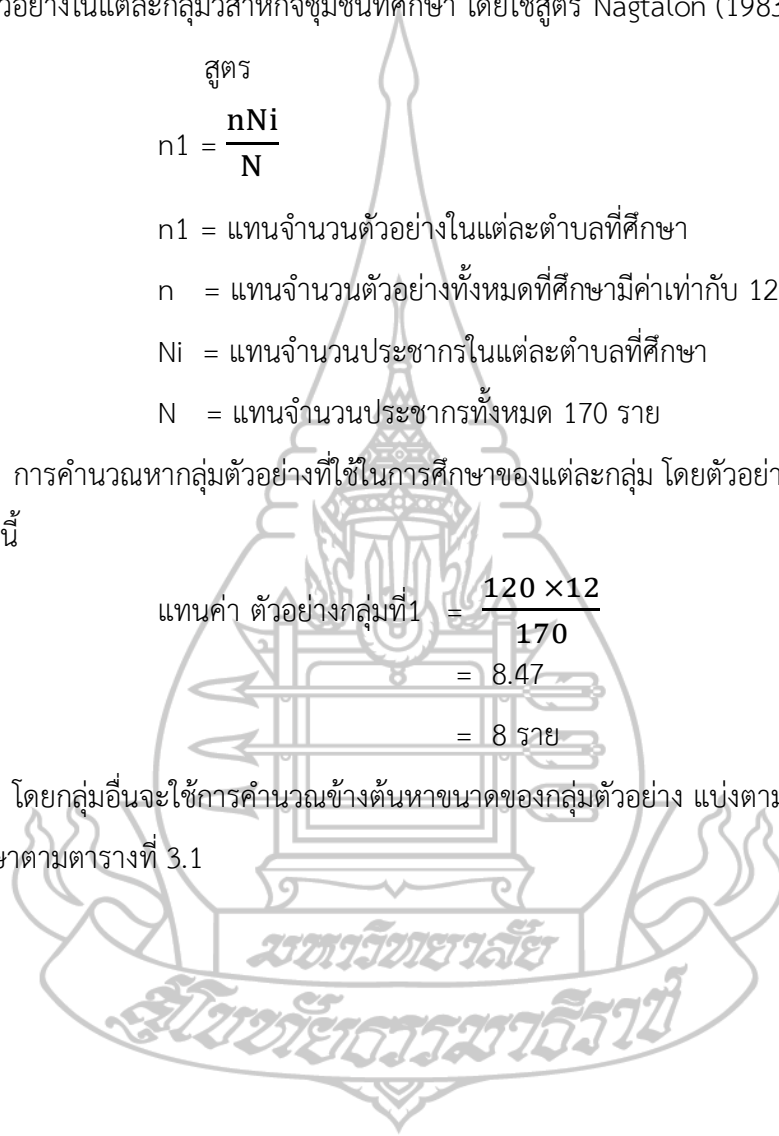
N_i = แทนจำนวนประชากรในแต่ละตำบลที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 170 ราย

การคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแต่ละกลุ่ม โดยตัวอย่างการคำนวณของ
กลุ่มที่ 1 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า ตัวอย่างกลุ่มที่ 1} &= \frac{120 \times 12}{170} \\ &= 8.47 \\ &= 8 \text{ ราย} \end{aligned}$$

โดยกลุ่มอื่นจะทำการคำนวณข้างต้นหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนที่ศึกษาตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	ชื่อกลุ่ม	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนตำบลแคน	12	8
2	วิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์ครบวงจร	11	8
3	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปหม่อนบ้านโนนจาน	9	6
4	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ต.แคน	75	53
5	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านแคน	10	7
6	วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ตามวิถีชีวิตเกษตรกรพอเพียงบ้านหนองขุนศรี	14	10
7	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนายม	26	18
8	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าเซ็ดเท้าบ้านสระโพธิ์	13	9
รวม 8 กลุ่ม		170	120

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่ม และสุ่มตัวอย่างสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่ม วิธีการสุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แล้วเก็บข้อมูลจนได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละกลุ่ม

2) **กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม** คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนทั้ง 8 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 8 ราย ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิด ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี และตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เป็นคำถาม

เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) **ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน** ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ชนิดของผลิตภัณฑ์ รายได้ทั้งหมดจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการ ผลกำไรของกลุ่ม เฉลี่ยต่อปี การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2) **สภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ** ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ การดำเนินงานด้านการผลิต การดำเนินงานด้านการตลาด การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ และการดำเนินงานด้านการเงิน โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับการดำเนินการ

- 1 คะแนน = มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีระดับการดำเนินงานน้อย
- 3 คะแนน = มีระดับการดำเนินงานปานกลาง
- 4 คะแนน = มีระดับการดำเนินงานมาก
- 5 คะแนน = มีระดับการดำเนินงานมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการบริหารจัดการ และปัญหาด้านการเงิน โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับปัญหา

- 1 คะแนน = มีระดับปัญหาน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีระดับปัญหาน้อย
- 3 คะแนน = มีระดับปัญหาปานกลาง
- 4 คะแนน = มีระดับปัญหามาก
- 5 คะแนน = มีระดับปัญหามากที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน แบ่งคำถามเป็น 4 ข้อย่อย ได้แก่ ข้อเสนอแนะด้านการผลิต ข้อเสนอแนะด้านการตลาด ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ และ ข้อเสนอแนะด้านการเงิน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเป็นคำถามปลายปิด

โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความต้องการ

- 1 คะแนน = มีระดับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีระดับข้อเสนอแนะน้อย
- 3 คะแนน = มีระดับข้อเสนอแนะปานกลาง
- 4 คะแนน = มีระดับข้อเสนอแนะมาก
- 5 คะแนน = มีระดับข้อเสนอแนะมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาด้านต่างๆ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต แนวทางการพัฒนาด้านการตลาด แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ และแนวทางการพัฒนาด้านการเงินการบัญชี โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความต้องการ

- 1 คะแนน = มีระดับความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีระดับความต้องการพัฒนาน้อย
- 3 คะแนน = มีระดับความต้องการพัฒนาปานกลาง
- 4 คะแนน = มีระดับความต้องการพัฒนามาก
- 5 คะแนน = มีระดับความต้องการพัฒนามากที่สุด

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลจากการศึกษาและค้นคว้าตามข้อ 2.2.1 มา กำหนดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.3 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ทำการทดสอบ (pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไป ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการทดสอบมีดังนี้

ตอนที่ 2.2 ระดับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.848

ตอนที่ 3 ระดับของปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.845

ตอนที่ 3.1 ระดับของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.929

ตอนที่ 4 ระดับของแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.835

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำไว้ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยประสานงานกับผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อติดต่อขอทราบข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นประสานงานกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเพื่อกำหนดการนัดหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ตามช่วงเวลาที้นัดหมายแต่ละกลุ่ม ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ.2566 – ธันวาคม พ.ศ.2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2.2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับสภาพการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) หลังจากนั้นผู้วิจัย จัดระดับปัญหาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับปัญหาหมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับปัญหาหมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) หลังจากนั้นผู้วิจัย จัดระดับความต้องการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาหมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาหมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย “เรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์” ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาชีพสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อปี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงเป็นการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 และ 4.2

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

n=120

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	75	62.5
ชาย	45	37.5
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	2	1.7
31-40	22	18.3
41-50	48	40.0
51-60	40	33.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	8	6.7
ค่าต่ำสุด = 30 ปี ค่าสูงสุด = 67 ปี ค่าเฉลี่ย = 49.41 ปี SD = 8.132		
3. ตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
สมาชิกกลุ่ม	84	70.0
คณะกรรมการกลุ่ม	36	30.0
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	43	35.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	50	41.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	21	17.5
ปริญญาตรี	6	5.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ของตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสันม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1. เพศ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 37.5 เป็นเพศชาย

2. อายุ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 40.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 33.3 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 18.3 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 6.7 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี และร้อยละ 1.7 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีอายุสูงสุด 67 ปี ต่ำสุด 30 ปี และมีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.132

3. ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 41.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 35.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 17.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 5.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

4. ตำแหน่งของในวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 70.0 ตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม รองลงมาร้อยละ 24.2 ตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่ม และร้อยละ 5.8 ตำแหน่งประธานกลุ่ม ตามลำดับ

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ อาชีพ และรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี รายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของอาชีพ และรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี

n=120

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
เกษตรกร	105	87.5
รับจ้างทั่วไป	6	5.0
ค้าขาย	5	4.2
รับราชการ	4	3.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000	1	0.83
40,001- 80,000	41	34.17
80,001- 120,000	65	54.17
120,001- 160,000	9	7.50
มากกว่าหรือเท่ากับ 160,001	4	3.33
ค่าต่ำสุด = 40,000 บาท ค่าสูงสุด = 420,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 105,875 บาท SD = 57657.575		

จากตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละของ อาชีพ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4. อาชีพ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 87.5 มีอาชีพเกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 5.0 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 4.2 มีอาชีพค้าขาย และร้อยละ 3.3 อาชีพรับราชการ ตามลำดับ

6. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 54.17 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีระหว่าง 80,001- 120,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 34.17 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีระหว่าง 40,001- 80,000 บาท ร้อยละ 7.50 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีระหว่าง 120,001- 160,000 บาท ร้อยละ 3.33 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีมากกว่าหรือเท่ากับ 160,001 บาท และร้อยละ 0.83 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000 บาท ตามลำดับ โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีสูงสุด 420,000 บาท ต่ำสุด 40,000 บาท และรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,875 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 57657.575

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ชนิดของผลิตภัณฑ์ รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการต่อปี ผลกำไรของกลุ่มต่อปี และการได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงเป็นการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3 และ 4.4 ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน		
เกิดจากการส่งเสริมของสำนักงานเกษตรอำเภอ	47	39.2
เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม	42	35.0
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ	29	24.2
เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทของชุมชน	2	1.7
2. ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน		
เกิดจากการระดมทุนของสมาชิก	96	80.0
จากภายนอกชุมชน เช่น หน่วยงานรัฐ ธกส.	24	20.0
3. จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (คน)		
11	9	7.5
12-32	25	58.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 33	32	34.2
ค่าต่ำสุด = 11 คน ค่าสูงสุด = 50 คน ค่าเฉลี่ย = 22.00 คน SD = 12.15		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=120

ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
4. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (ปี)		

2	46	38.3
3-6	43	35.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	31	25.8
ค่าต่ำสุด = 2.0 ปี ค่าสูงสุด = 7.00 ปี ค่าเฉลี่ย = 4.00 ปี SD = 2.12		

5. ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

การผลิตปศุสัตว์	53	44.2
การผลิตพืช	40	33.3
การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	14	11.7
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	13	10.8

6. ชนิดของผลิตภัณฑ์ (ชนิด)

1	63	52.5
2-3	45	37.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 4	12	10
ค่าต่ำสุด = 1.00 ชนิด ค่าสูงสุด = 5.00 ชนิด ค่าเฉลี่ย = 1.78 ชนิด SD = 1.008		

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ชนิดของผลิตภัณฑ์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1. การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 39.2 เกิดจากการส่งเสริมของสำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมาร้อยละ 35.0 เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม ร้อยละ 24.2 เกิดจากการชักชวนของผู้นำ และร้อยละ 1.7 เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทของชุมชนตามลำดับ

2. ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 80.0 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการจากการระดมทุนของสมาชิก และร้อยละ 20.0 มาจากภายนอกชุมชน เช่น หน่วยงานรัฐ ทัศน.

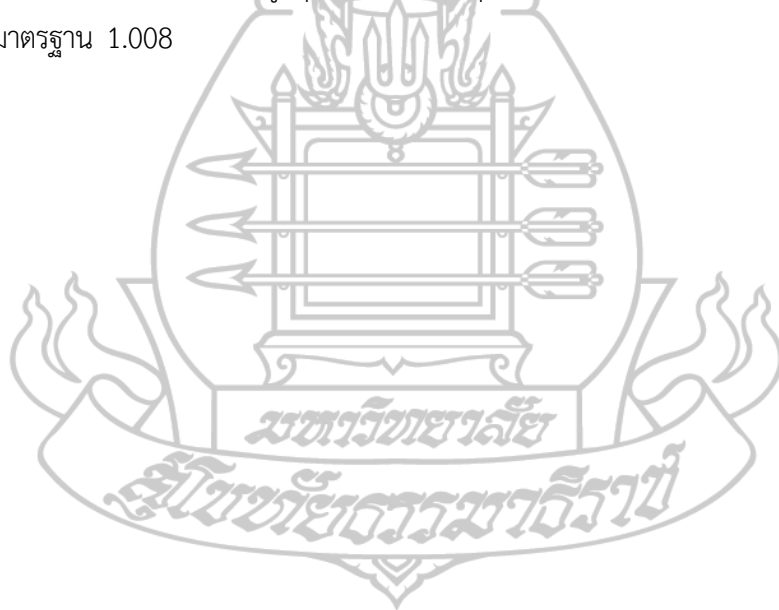
3. จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 58.3 มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระหว่าง 12-32 คน รองลงมาร้อยละ 34.2 มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระหว่าง 12-32 คน ร้อยละ 34.2 มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มากกว่าหรือเท่ากับ 33 คน และร้อยละ 7.5 มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 11 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสูงสุด 50 คน ต่ำสุด 9 คน และจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 22.00 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.15

4. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 38.2 มีระยะเวลาในการดำเนินงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี รองลงมาร้อยละ 35.8 มีระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่าง 3-6 ปี และร้อยละ 25.8 มีระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาในการดำเนินงานสูงสุด 7 ปี ต่ำสุด 2 ปี และมีระยะเวลาในการดำเนินงานเฉลี่ย 4.00 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12

5. ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 44.2 เป็นประเภทการผลิตปศุสัตว์ รองลงมาร้อยละ 33.3 เป็นประเภทการผลิตพืช ร้อยละ 11.7 เป็นประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร และร้อยละ 10.8 เป็นประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ตามลำดับ

6. ชนิดของผลิตภัณฑ์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 52.5 มีผลิตภัณฑ์ 1 ชนิด รองลงมาร้อยละ 37.5 มีผลิตภัณฑ์ 2-3 ชนิด และร้อยละ 10.0 มีผลิตภัณฑ์มากกว่าหรือเท่ากับ 4 ชนิด ตามลำดับ โดยมีผลิตภัณฑ์สูงสุด 5 ชนิด ต่ำสุด 1 ชนิด และมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 1.78 ชนิด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.008

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชน

n=120

ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
7. รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้าต่อปี (บาท)		
20,000	6	5.00
20,001-50,000	23	19.17
50,001-70,000	41	34.17
70,001-90,000	35	29.17
มากกว่าหรือเท่ากับ 90,001	15	12.50
ค่าต่ำสุด = 20,000 บาท ค่าสูงสุด = 120,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 66,416.67 บาท SD = 23803.32		
8. รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้าต่อปี (บาท)		
10,000	11	9.17
10,001-30,000	30	25.00
30,001-50,000	50	41.67
50,001-70,000	21	17.50
มากกว่าหรือเท่ากับ 70,001	8	6.67
ค่าต่ำสุด = 10,000 บาท ค่าสูงสุด = 80,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 41,156.67 บาท SD = 18532.464		
9. ผลกำไรของกลุ่มต่อปี (บาท)		
10,000	11	9.2
10,001-30,000	100	83.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 30,001	9	7.5
ค่าต่ำสุด = 10,000 บาท ค่าสูงสุด = 60,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 22,908.33 บาท SD = 12082.348		
10. การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน		
ไม่ได้รับมาตรฐาน	120	100

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการต่อปี ผลกำไรของกลุ่มต่อปี และการได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสันม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

7. รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 34.17 มีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 50,001-70,000 บาท

รองลงมาร้อยละ 29.17 มีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 70,001-90,000 บาท ร้อยละ 19.17 มีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 20,001-50,000 บาท ร้อยละ 12.50 มีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี มากกว่าหรือเท่ากับ 90,001 บาท และร้อยละ 5.00 มีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 ตามลำดับ โดยมีรายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการสูงสุด 120,000 บาท ต่ำสุด 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี 66,416.67 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 23803.32

8. รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 41.67 มีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 30,001-50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 25.0 มีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 17.50 มีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี ระหว่าง 50,001-70,000 บาท และร้อยละ 9.17 มีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และร้อยละ 6.67 มีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี มากกว่าหรือเท่ากับ 70,001 บาท ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายทั้งหมดจากการผลิตสินค้า/บริการสูงสุด 80,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และรายจ่ายเฉลี่ยจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี 41,156.67 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18532.464

9. ผลกำไรของกลุ่มต่อปี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 83.3 มีผลกำไรของกลุ่มต่อปี ระหว่าง 10,001-40,000 บาท รองลงมาร้อยละ 9.2 มีผลกำไรของกลุ่มต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และร้อยละ 7.5 มีผลกำไรของกลุ่มต่อปี มากกว่าหรือเท่ากับ 40,001 บาท ตามลำดับ โดยมีผลกำไรของกลุ่มต่อปีสูงสุด 60,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และผลกำไรเฉลี่ยต่อปี 22,908.33 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12082.348

10. การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 100.0 ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ผู้วิจัยศึกษาสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ในด้านต่างๆ 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และ ด้านการเงิน /บัญชี ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลตั้งรายละเอียดในตารางที่ 4.5- 4.8

ตารางที่ 4.5 ระดับการดำเนินงานด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

n=120

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
	1. ด้านการผลิต						2.88	1.07	ปาน กลาง
1.1 การนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้	4 (3.3)	6 (5.0)	42 (35.0)	43 (35.8)	25 (20.8)	3.78	0.974	มาก	1
1.2 การพัฒนา/ ปรับปรุงรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์โดยใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม	61 (50.8)	13 (10.8)	34 (28.4)	12 (10.0)	0 (0)	1.98	1.096	น้อย	6
1.3 การปรับเปลี่ยน วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น มาใช้ทดแทนกันเพื่อ ลดต้นทุนการผลิต	14 (11.7)	8 (6.7)	44 (36.7)	36 (30.0)	18 (15.0)	3.30	1.164	ปาน กลาง	3
1.4 สมาชิกมีส่วนร่วม ในกระบวนการผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	59 (49.2)	34 (28.3)	27 (22.5)	3.76	0.807	มาก	2
1.5 มีระบบควบคุม คุณภาพการผลิต	59 (49.2)	13 (10.8)	34 (28.3)	14 (11.7)	0 (0)	2.03	1.119	น้อย	5
1.6 ผลิตภัณฑ์ของ วิสาหกิจชุมชนได้รับ การรับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง	37 (30.8)	25 (20.8)	34 (28.3)	15 (12.5)	9 (7.5)	2.45	1.256	น้อย	4

จากตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการดำเนินการด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การดำเนินงานด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกมีการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.88) โดย

เมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการผลิตในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ (ค่าเฉลี่ย 3.78) สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.76) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานผลิตในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาใช้ทดแทนกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.30) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการผลิตในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ ผลผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.45) มีระบบควบคุมคุณภาพการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.03) การพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ระดับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.11	0.913	ปาน กลาง	
2.1 มีการศึกษาและ อบรมเพิ่มเติมทักษะเพื่อ การพัฒนาสินค้า	0 (0.0)	4 (3.3)	26 (21.7)	40 (33.3)	50 (41.7)	4.13	0.869	มาก	2
2.2 มีการเปิดโอกาสให้ สมาชิกมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น	0 (0.0)	4 (3.3)	24 (20.0)	42 (35.0)	50 (41.7)	4.15	0.857	มาก	1
2.3 มีการมอบหมาย การปฏิบัติงานของแต่ละ ตำแหน่งตรงกับ หน้าที่ความรับผิดชอบ	0 (0.0)	2 (1.7)	34 (28.3)	56 (46.7)	28 (23.3)	3.92	0.762	มาก	3

n=120

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2.4 มีการวางแผนและ ปรับปรุงแก้ไขบริหาร จัดการเพื่อแก้ไขปัญหา ขององค์กรและสมาชิก	0 (0.0)	4 (3.3)	57 (47.5)	47 (39.2)	12 (10.0)	3.56	0.719	มาก	4
2.5 มีติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานและ นำไปปรับปรุงให้เกิด ประสิทธิภาพ	60 (50.0)	20 (16.7)	34 (28.3)	6 (5.0)	0 (0.0)	1.88	0.989	น้อย	7
2.6 มีการดำเนิน กิจกรรมต่อเนื่อง	44 (36.7)	29 (24.2)	34 (28.3)	9 (7.5)	4 (3.3)	2.17	1.110	น้อย	5
2.7 มีการบริหารจัดการ ช่วยให้สมาชิกส่วนใหญ่ มีรายได้และยอดขาย เพิ่มขึ้น	59 (49.2)	15 (12.5)	34 (28.3)	12 (10.0)	0 (0.0)	1.99	1.088	น้อย	6

จากตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ
ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม
จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปาน
กลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.11) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดด้านการบริหารจัดการ พบว่า
สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการบริหารจัดการ ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีการเปิดโอกาส
ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 4.15) มีการศึกษาและอบรม
เพิ่มเติมทักษะเพื่อการพัฒนาสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.13) มีการมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง
ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.92) มีการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อ
แก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.56) และ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการ

บริหารจัดการในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.17) การบริหารจัดการช่วยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้และยอดขายเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.99) และมีติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ระดับการดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
3. ด้านการตลาด						3.08	0.942	ปาน กลาง	
3.1 สินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้ สอยบริโภค	0 (0.0)	0 (0.0)	23 (19.2)	39 (32.5)	58 (48.3)	4.29	0.771	มาก ที่สุด	1
3.2 ราคาเหมาะสม	0 (0.0)	2 (1.7)	25 (20.8)	48 (40.0)	45 (37.5)	4.13	0.798	มาก	2
3.3 มีช่องทางในการ จัดจำหน่ายสินค้า อย่างทั่วถึงและ เพียงพอกับผลผลิต และความต้องการ สินค้า	59 (49.2)	15 (12.5)	34 (28.3)	12 (10.0)	0 (0.0)	1.99	1.088	น้อย	3
3.4 มีการส่งเสริมด้าน การตลาดเพื่อให้ ผลผลิตเป็นที่รู้จักและ เป็นที่ต้องการของ ตลาดมากขึ้น	67 (55.8)	8 (6.7)	33 (27.5)	12 (10.0)	0 (0.0)	1.92	1.112	น้อย	4

จากตารางที่ 4.7 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.08) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการตลาดในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ สินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค (ค่าเฉลี่ย 4.29) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการตลาดในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ราคาเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.13) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการตลาดในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ มีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า (ค่าเฉลี่ย 1.99) มีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ระดับการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
4.ด้านการเงิน / บัญชี						2.35	1.127	น้อย	
4.1 ผู้รับผิดชอบใน การจัดการบัญชีของ วิสาหกิจชุมชน สามารถจัดการบัญชี ได้อย่างถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน	60 (50.0)	18 (15.0)	34 (28.3)	8 (6.7)	0 (0.0)	1.92	1.026	น้อย	6
4.2 วิสาหกิจชุมชนมี การบันทึกรายจ่าย ในการดำเนินการ จัดการที่เป็นปัจจุบัน	74 (61.7)	7 (5.8)	31 (25.8)	8 (6.7)	0 (0.0)	1.78	1.049	น้อย	7

n=120

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
4.ด้านการเงิน / บัญชี						2.35	1.12	น้อย	
							7		
4.3วิสาหกิจชุมชนมี เงินทุนสำรองใน การ ใช้จ่ายอย่างเพียงพอ	46 (38.3)	17 (14.2)	19 (15.8)	30 (25.0)	8 (6.7)	2.48	1.390	น้อย	3
4.4 สามารถจัดหา แหล่งเงินทุนดอกเบี้ย ต่ำมาใช้ในการ ดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชน	20 (16.7)	21 (17.5)	64 (53.3)	9 (7.5)	6 (5.0)	2.67	1.007	ปาน กลาง	2
4.5 มีการวางแผนการ ใช้เงินของ วิสาหกิจชุมชนอย่าง รอบคอบและรัดกุม	60 (50.0)	11 (9.2)	34 (28.3)	15 (12.5)	0 (0.0)	2.03	1.137	น้อย	5
4.6 สามารถใช้เงินทุน ที่มีอยู่อย่างมี ประสิทธิภาพ	0 (0.0)	32 (26.7)	38 (31.7)	44 (36.7)	6 (5.0)	3.20	0.894	ปาน กลาง	1
4.7 ผลประกอบการ กำไรเพิ่มขึ้นในทุกปี	54 (45.0)	7 (5.8)	21 (17.5)	34 (28.3)	4 (3.3)	2.39	1.386	น้อย	4

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีของ
วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัด
สุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม
2.35) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดด้านการเงิน/บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการ
ดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ สามารถใช้เงินทุนที่มีอยู่อย่างมี

ประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.20) สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.67) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการเงิน/บัญชีในระดับน้อย 5 ประเด็น ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีเงินทุนสำรองใน การใช้จ่ายอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.48) ผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้นในทุกปี (ค่าเฉลี่ย 2.39) มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม (ค่าเฉลี่ย 2.03) ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนสามารถจัดการบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 1.92) และวิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกรายจ่ายในการดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 1.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าสรุปของระดับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน			ความหมาย	อันดับ
	\bar{X}	(S.D)		
ด้านการบริหารจัดการ	3.11	0.913	ปานกลาง	1
ด้านการตลาด	3.08	0.942	ปานกลาง	2
ด้านการผลิต	2.88	1.070	ปานกลาง	3
ด้านการเงิน/บัญชี	2.35	1.127	น้อย	4
ภาพรวม	3.08	0.842	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

3.1 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และ ด้านการเงิน /บัญชี ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10- 4.13

ตารางที่ 4.10 ระดับของปัญหาด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

n=120

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
	1. ด้านการผลิต								
1.1 ขาดการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้	62 (51.7)	6 (5.0)	35 (29.2)	17 (14.2)	0 (0.0)	2.06	1.176	น้อย	4
1.2 ขาดการพัฒนา/ ปรับปรุงรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์โดยใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม	0 (0.0)	9 (7.5)	48 (40.0)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.47	0.660	มาก	1
1.3 ขาดการ ปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มี ในท้องถิ่นมาใช้ ทดแทนกันเพื่อลด ต้นทุนการผลิต	45 (37.5)	4 (3.3)	22 (18.3)	41 (34.2)	8 (6.7)	2.69	1.437	ปาน กลาง	2
1.4 สมาชิกขาดการมี ส่วนร่วมใน กระบวนการผลิต	0 (0.0)	42 (35.0)	9 (7.5)	55 (45.8)	14 (11.7)	2.34	1.081	น้อย	3

จากตารางที่ 4.10 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของปัญหาด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.64) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดปัญหาด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการผลิตในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.47) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการผลิตในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาใช้ทดแทนกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.69) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการผลิตใน

ระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต (2.34) ขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ (2.06) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ระดับปัญหาด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						2.77	0.938	ปานกลาง	
2.1 ขาดการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมทักษะเพื่อการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์	62 (51.7)	8 (6.7)	32 (26.7)	15 (12.5)	3 (2.5)	2.08	1.231	น้อย	3
2.2 สมาชิกขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น	53 (44.2)	32 (26.7)	16 (13.3)	13 (10.8)	6 (5.0)	2.06	1.211	น้อย	4
2.3 ขาดการมอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ	55 (45.8)	19 (15.8)	30 (25.0)	13 (10.8)	3 (2.5)	2.08	1.171	น้อย	3
2.4 ขาดการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก	0 (0.0)	9 (7.5)	48 (40.0)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.47	0.660	มาก	1
2.5 ขาดการติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ	0 (0.0)	9 (7.5)	49 (40.8)	59 (49.2)	3 (2.5)	3.47	0.673	มาก	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก (4)	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2. ด้านบริหารจัดการ								ปาน กลาง	
						2.77	0.938		
2.6 ขาดการดำเนิน กิจกรรมต่อเนื่อง	1 (0.8)	8 (6.7)	49 (40.8)	60 (50.0)	2 (1.7)	3.45	0.684	มาก	2

จากตารางที่ 4.11 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของปัญหาด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.77) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.47) และขาดการติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.47) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมทักษะเพื่อการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 2.08) ขาดการมอบหมายงานให้ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 2.08) และสมาชิกขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 2.06) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ระดับของปัญหาด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

n=120

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
	3. ด้านการตลาด								
3.1 การผลิตสินค้าที่มี ประโยชน์ต่อการใช้ สอยบริโภคน้อย	1 (0.8)	11 (9.2)	45 (37.5)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.43	0.719	มาก	3
3.2 สินค้ามีคุณภาพต่ำ และไม่มีเหมาะสมใน การใช้สอยบริโภค	0 (0.0)	10 (8.3)	47 (39.2)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.46	0.672	มาก	2
3.3 สินค้าราคาไม่ เหมาะสม	0 (0.0)	9 (7.5)	48 (40.0)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.47	0.660	มาก	1
3.4 ขาดช่องทางใน การจัดจำหน่ายสินค้า อย่างทั่วถึงและ เพียงพอกับผลผลิต และความต้องการ สินค้า	1 (0.8)	8 (6.7)	47 (39.2)	63 (52.5)	1 (0.8)	3.46	0.672	มาก	2
3.5 ขาดการส่งเสริม ด้านการตลาดเพื่อให้ ผลผลิตเป็นที่รู้จักและ เป็นที่ต้องการของ ตลาดมากขึ้น	0 (0.0)	11 (9.2)	44 (36.7)	63 (52.5)	2 (1.7)	3.47	0.660	มาก	1

จากตารางที่ 4.12 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของปัญหาด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ปัญหาด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.46) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดปัญหาด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการตลาดในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ขาดการส่งเสริมด้าน

การตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.47) สินค้าราคาไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.47) ขาดช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.46) สินค้ามีคุณภาพต่ำและไม่มีเหมาะสมในการใช้สอยบริโภค (ค่าเฉลี่ย 3.46) และการผลิตสินค้าที่มีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภคน้อย (ค่าเฉลี่ย 3.43) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ระดับปัญหาด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
4.ด้านการเงิน /บัญชี						3.46	0.663	มาก	
4.1 ขาดการบันทึก บัญชีของวิสาหกิจ ชุมชนถูกต้องและเป็น ปัจจุบัน	0 (0.0)	9 (7.5)	48 (40.0)	61 (50.8)	2 (1.7)	3.47	0.660	มาก	1
4.2 ขาดเงินทุนสำรอง ในการใช้จ่ายอย่าง เพียงพอ	0 (0.0)	9 (7.5)	49 (40.8)	59 (49.2)	3 (2.5)	3.47	0.673	มาก	1
4.3 ขาดการวางแผนการใช้เงินของ วิสาหกิจชุมชนอย่าง รอบคอบและรัดกุม	0 (0.0)	9 (15.8)	50 (23.3)	60 (47.5)	1 (10.8)	3.44	0.646	มาก	3
4.4 ขาดการใช้เงินทุน ที่มีอยู่ในการ ประกอบการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	1 (0.8)	8 (6.7)	47 (39.2)	63 (52.5)	1 (0.8)	3.46	0.672	มาก	2

จากตารางที่ 4.13 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของปัญหาด้านการเงิน/บัญชี ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้
ปัญหาด้านการเงิน/บัญชี ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.46) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดปัญหาด้านการเงิน/

บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ขาดการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.47) ขาดเงินทุนสำรองในการใช้จ่ายอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.47) ขาดการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.46) และขาดการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 สรุปปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	(S.D)	ความ	n=120
			หมาย	อันดับ
ด้านการเงิน/บัญชี	3.46	0.663	มาก	1
ด้านการตลาด	3.46	0.677	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการ	2.77	0.938	ปานกลาง	2
ด้านการผลิต	2.64	1.088	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.08	0.842	ปานกลาง	

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ใน 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และด้านการเงิน / บัญชี ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.15 - 4.18

ตารางที่ 4.15 ระดับข้อเสนอแนะด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

n=120

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
1. ด้านการผลิต						3.49	1.17	มาก	
1.1 ควรมีการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ การผลิตและบริการ	0 (0.0)	21 (17.5)	45 (37.5)	25 (20.8)	29 (24.2)	3.52	1.045	มาก	2
1.2 ควรมีการพัฒนา/ ปรับปรุงรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์โดยใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม	0 (0.0)	18 (15.0)	41 (34.2)	8 (6.7)	53 (44.2)	3.80	1.164	มาก	1
1.3 ควรมีการ ปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มี ในท้องถิ่นมาใช้เพื่อลด ต้นทุนการผลิต	6 (5.0)	36 (30.0)	22 (18.3)	20 (16.7)	36 (30.0)	3.37	1.322	ปาน กลาง	3
1.4 ควรเปิดโอกาสให้ สมาชิกเข้ามามีส่วน ร่วมในกระบวนการ ผลิต	4 (3.3)	33 (27.5)	34 (28.3)	26 (21.7)	23 (19.2)	3.26	1.156	ปาน กลาง	4

จากตารางที่ 4.15 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของข้อเสนอแนะด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.49) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดข้อเสนอแนะด้านการผลิตพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.80) ควรมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตและบริการ (ค่าเฉลี่ย 3.52) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาใช้เพื่อ

ลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.37) ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.26) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ระดับข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.72	0.99	มาก	
2.1 ควรมีการฝึกอบรม เพิ่มเติมทักษะให้แก่ สมาชิกเพื่อการพัฒนา สินค้า	0 (0.0)	9 (7.5)	28 (23.3)	38 (31.7)	45 (37.5)	3.99	0.957	มาก	1
2.2 ควรเปิดโอกาสให้ สมาชิกแสดงความ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน	2 (1.7)	23 (19.2)	43 (35.8)	41 (34.2)	11 (9.2)	3.30	0.940	ปาน กลาง	6
2.3 ควรมีการ มอบหมายงานของแต่ละ ตำแหน่งให้ตรงกับ หน้าที่ความรับผิดชอบ	2 (1.7)	11 (9.2)	34 (28.3)	47 (39.2)	26 (21.7)	3.70	0.967	มาก	4
2.4 ควรมีการวางแผน และปรับปรุงแก้ไข บริหารจัดการเพื่อ แก้ไขปัญหาขององค์กร และสมาชิก	0 (0.0)	12 (10.0)	28 (23.3)	50 (41.7)	30 (25.0)	3.82	0.926	มาก	2

n=120

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก (4)	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.72	0.99	มาก	
2.5 ควรมีการติดตาม ประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามแผน และนำไปปรับปรุงให้ เกิดประสิทธิภาพ	0 (0.0)	13 (10.8)	38 (31.7)	29 (24.2)	40 (33.3)	3.80	1.026	มาก	3
2.6 กลุ่มควรมีการ ดำเนินกิจกรรม ต่อเนื่อง	2 (1.7)	18 (15.0)	29 (24.2)	36 (30.0)	35 (29.2)	3.70	1.097	มาก	5

จากตารางที่ 4.16 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้ ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.72) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อการพัฒนาสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.99) ควรมีการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.82) ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.80) ควรมีการมอบหมายงานของแต่ละตำแหน่งให้ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.70) กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.70) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ระดับข้อเสนอแนะด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

n=120

ประเด็น ข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
3. ด้านการตลาด						3.87	1.02	มาก	
3.1 สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภค	16 (13.3)	13 (10.8)	53 (44.2)	14 (11.7)	24 (20.0)	3.14	1.245	ปาน กลาง	5
3.2 สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีคุณภาพมากขึ้น	2 (1.7)	2 (1.7)	44 (36.7)	28 (23.3)	44 (36.7)	3.92	0.975	มาก	4
3.3 ควรมีการกำหนดราคาสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสม	0 (0.0)	4 (3.3)	37 (30.8)	19 (15.8)	60 (50.0)	4.13	0.966	มาก	2
3.4 ควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า	0 (0.0)	4 (3.3)	30 (25.0)	28 (23.3)	58 (48.3)	4.17	0.920	มาก	1
3.5 ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น	4 (3.3)	0 (0.0)	32 (26.7)	39 (32.5)	45 (37.5)	4.01	0.974	มาก	3

จากตารางที่ 4.17 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของข้อเสนอแนะด้านตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการตลาดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.87) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดข้อเสนอแนะด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการตลาดในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.17) ควรมีการกำหนดราคาสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.13) ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.01) สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีคุณภาพมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.92) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการตลาดในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภค (ค่าเฉลี่ย 3.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ระดับข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชี ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ตบ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก (4)	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
4.ด้านการเงิน /บัญชี						4.05	0.95	มาก	
4.1 ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบัญชี	6 (5.0)	0 (0.0)	20 (16.7)	39 (32.5)	55 (45.8)	4.14	1.031	มาก	2
4.2 ควรมีการบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน	6 (5.0)	9 (7.5)	24 (20.0)	23 (19.2)	58 (48.3)	3.98	1.202	มาก	3
4.3 ควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย	4 (3.3)	2 (1.7)	13 (10.8)	41 (34.2)	60 (50.0)	4.26	0.957	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

n=120

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
4.ด้านการเงิน /บัญชี						4.05	0.95	มาก	
4.4 ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม	0 (0.0)	6 (5.0)	20 (16.7)	69 (57.5)	25 (20.8)	3.94	0.759	มาก	4
4.5 ควรมีการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ	2 (1.7)	4 (3.3)	21 (17.5)	68 (56.7)	25 (20.8)	3.92	0.816	มาก	5

จากตารางที่ 4.18 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้ ข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.05) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ ควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ย 4.26) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องบัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.14) ควรมีการบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.98) ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม (ค่าเฉลี่ย 3.94) ควรมีการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบ การอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของความต้องการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ	
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)					
										n=120
1. ด้านการผลิต							4.27	0.79	มาก ที่สุด	
1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการ ส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องการปรับปรุงรูปแบบ ของผลิตภัณฑ์	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (15.0)	29 (24.2)	73 (60.8)	4.46	0.744	มาก ที่สุด	2	
1.3 พัฒนาฝีมือแรงงานโดย การอบรมทักษะให้แก่ สมาชิกที่จะเข้ามาทำงาน ใหม่ให้มีทักษะความชำนาญ ก่อนที่จะทำการผลิตสินค้า	0 (0.0)	2 (1.7)	42 (35.0)	38 (31.7)	38 (31.7)	3.93	0.857	มาก	6	
1.4 เน้นให้สมาชิกของ วิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการผลิตมากขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (8.3)	66 (55.0)	44 (36.7)	4.28	0.611	มาก ที่สุด	4	
1.5 หน่วยงานภาครัฐเข้ามามี บทบาทในการสนับสนุนให้ วิสาหกิจชุมชนได้รับ มาตรฐานสินค้า	2 (1.7)	0 (0.0)	24 (20.0)	29 (24.2)	65 (54.2)	4.29	0.902	มาก ที่สุด	3	
1.6 ส่งเสริมการแปรรูป สินค้าให้มีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการ ของลูกค้าที่หลากหลาย	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (5.8)	38 (31.7)	75 (62.5)	4.57	0.604	มาก ที่สุด	1	

จากตารางที่ 4.20 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสมนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้
แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน

อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.27) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดแนวทางการพัฒนาด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าให้มีความความหลากหลายตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 4.57) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.46) หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนได้รับมาตรฐานสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.29) เน้นให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.28) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ส่งเสริมการนำวัตถุดิบท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิตมากขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.09) พัฒนาฝีมือแรงงานโดยการอบรมทักษะให้แก่สมาชิกที่จะเข้ามาทำงานใหม่ให้มีทักษะความชำนาญก่อนที่จะทำการผลิตสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ระดับของความ ต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของความ ต้องการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.25	0.80	มาก	
2.1 ส่งเสริมและพัฒนา ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง และมี ความรู้	0 (0.0)	0 (0.0)	20 (16.7)	32 (26.7)	68 (56.7)	4.40	0.760	มาก ที่สุด	4

n=120

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.25	0.80	มาก	
2.2 มีการจัดการ โครงสร้างองค์กรที่ ชัดเจน มีการจัดตั้ง คณะกรรมการและแบ่ง หน้าที่การทำงานอย่าง ชัดเจน	53 (44.2)	32 (26.7)	16 (13.3)	13 (10.8)	6 (5.0)	2.06	1.211	น้อย	7
2.3 สมาชิกมีส่วนร่วมใน การวางแผนการ ดำเนินงานและกำหนด เป้าหมายการดำเนินการ ของกลุ่ม	0 (0.0)	2 (1.7)	13 (10.8)	38 (31.7)	67 (55.8)	4.42	0.751	มาก ที่สุด	3
2.4 ผู้นำกลุ่มมอบหมาย การปฏิบัติงานของแต่ละ ตำแหน่งตรงกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และ ตรงตามความสามารถ ของสมาชิก	53 (44.2)	32 (26.7)	16 (13.3)	13 (10.8)	6 (5.0)	2.06	1.211	น้อย	7
2.5 มีการกำหนด เป้าหมายในการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งในเชิงปริมาณและ คุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (12.5)	69 (57.5)	36 (30.0)	4.18	0.631	มาก	6

n=120

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
2. ด้านบริหารจัดการ						3.25	0.80	มาก	
2.6 สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมและเข้าใจร่วมกัน	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (9.2)	54 (45.0)	55 (45.8)	4.37	0.647	มาก ที่สุด	5
2.7 มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (3.3)	52 (43.3)	64 (53.3)	4.50	0.565	มาก ที่สุด	1
2.8 ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่สมาชิกและคณะกรรมการยังขาด	0 (0.0)	2 (1.7)	4 (3.3)	51 (42.5)	63 (52.5)	4.46	0.647	มาก ที่สุด	2

จากตารางที่ 4.21 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.78) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดแนวทางการพัฒนาด้านบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ (ค่าเฉลี่ย 4.50) ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่สมาชิกและคณะกรรมการยังขาด (ค่าเฉลี่ย 4.46) สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายการดำเนินการของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.42) ส่งเสริมและพัฒนาผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.40) สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมและเข้าใจร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.37) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.18) วิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ มีการจัดการโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการและแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 2.06) และผู้นำกลุ่มมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และตรงตามความสามารถของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.06) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ระดับของความ ต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก (4)	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
3. ด้านการตลาด						4.10	0.90	มาก	
3.1 สมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนต้องมีการศึกษา สินค้าที่จะผลิตรายตรง ตามความต้องการของ ผู้บริโภคหรือไม่	0 (0.0)	2 (1.7)	24 (20.0)	69 (57.5)	25 (20.8)	3.98	0.692	มาก	5

n=120

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{x}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)				
	n=120								
3. ด้านการตลาด						4.10	0.90	มาก	
3.2 หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เข้ามามี บทบาทในการจัดหา ช่องทางในการจัด จำหน่ายสินค้า	0 (0.0)	9 (7.5)	20 (16.7)	41 (34.2)	50 (41.7)	4.10	0.938	มาก	4
3.3 หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เข้ามามี บทบาทในการเป็น ตัวกลางระหว่าง วิสาหกิจชุมชนกับ ผู้บริโภคเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการตลาด	0 (0.0)	9 (7.5)	29 (24.2)	22 (18.3)	60 (50.0)	4.11	1.019	มาก	2
3.4 สมาชิกวิสาหกิจชุม ชมเพิ่มช่องทางในการ จัดจำหน่ายสินค้า ผ่าน ทางช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Tiktok และร้านค้าต่างๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	29 (24.2)	25 (20.8)	66 (55.0)	4.31	0.838	มาก ที่สุด	1
3.5 เพิ่มช่องทาง ออนไลน์และช่องทาง ติดต่อกับลูกค้า เช่น Line, Youtube, Instagram, Facebook, Website	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (25.8)	46 (38.3)	43 (35.8)	4.10	0.782	มาก	3

จากตารางที่ 4.22 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.10) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดแนวทางการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ผ่านทางช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Tiktok และร้านค้าต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.31) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวกลางระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับผู้บริโภคเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.11) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ธุรกิจและเป็นช่องทางติดต่อกับลูกค้า เช่น ช่องทางการทำการตลาดออนไลน์ Line, Youtube, Instagram, Facebook, Website, E-mail (ค่าเฉลี่ย 4.10) หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.10) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องมีการศึกษาสินค้าที่จะผลิตว่าตรงตามความต้องการของผู้บริโภคหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ระดับของความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน/บัญชี

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
4. ด้านการเงิน /บัญชี						4.12	0.90	มาก	
4.1 ผู้รับผิดชอบในการ จัดการบัญชีของวิสาหกิจ ชุมชน ได้รับการอบรม ความรู้ด้านการทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายที่ถูกต้อง	0 (0.0)	4 (3.3)	37 (30.8)	29 (24.2)	50 (41.7)	4.04	0.929	มาก	3

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	ระดับของการพัฒนา (จำนวน(คน)/ร้อยละ)					\bar{X}	(S.D)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
n=120									
4.ด้านการเงิน /บัญชี						4.12	0.90	มาก	
4.2 มีการจ่าย ค่าตอบแทนและเงินปัน ผลให้สมาชิกอย่างมีระบบ และเป็นธรรมและมีการ จัดทำบัญชีการเงินที่ ชัดเจนและโปร่งใส	0 (0.0)	2 (1.7)	24 (20.0)	43 (35.8)	51 (42.5)	4.19	0.813	มาก	1
4.3 หน่วยงานภาครัฐ นอกจากจะจัดอบรมแล้ว จะต้องออกระเบียบเรื่อง การทำบัญชีของวิสาหกิจ ชุมชน และมีการตรวจ บัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุก แห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ- รายจ่าย	0 (0.0)	13 (10.8)	7 (5.8)	51 (42.5)	49 (40.8)	4.13	0.943	มาก	2

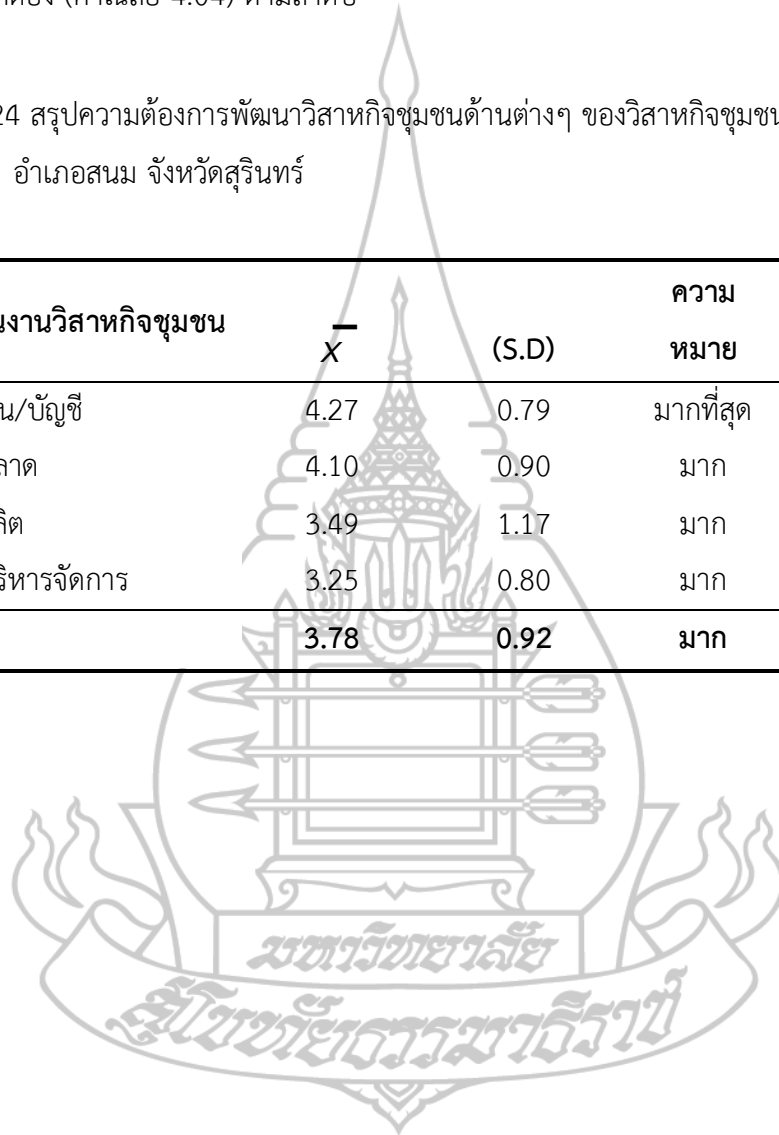
จากตารางที่ 4.23 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านการเงิน/บัญชีของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน/บัญชีของวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.12) โดยเมื่อพิจารณาแยกออก รายละเอียดแนวทางการเงิน/บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน/บัญชีในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ มีการจ่ายค่าตอบแทนและเงินปันผลให้สมาชิกอย่างมีระบบและเป็นธรรมและมีการจัดทำบัญชีการเงินที่ชัดเจนและโปร่งใส (ค่าเฉลี่ย 4.19) หน่วยงานภาครัฐนอกจาก

จะจัดอบรมแล้วจะต้องออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจบัญชีจาก ภาครัฐอยู่เสมอเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย (ค่าเฉลี่ย 4.13) ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ได้รับการอบรมความรู้ด้านการทำบัญชีรายรับ- รายจ่ายที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.04) ตามลำดับ

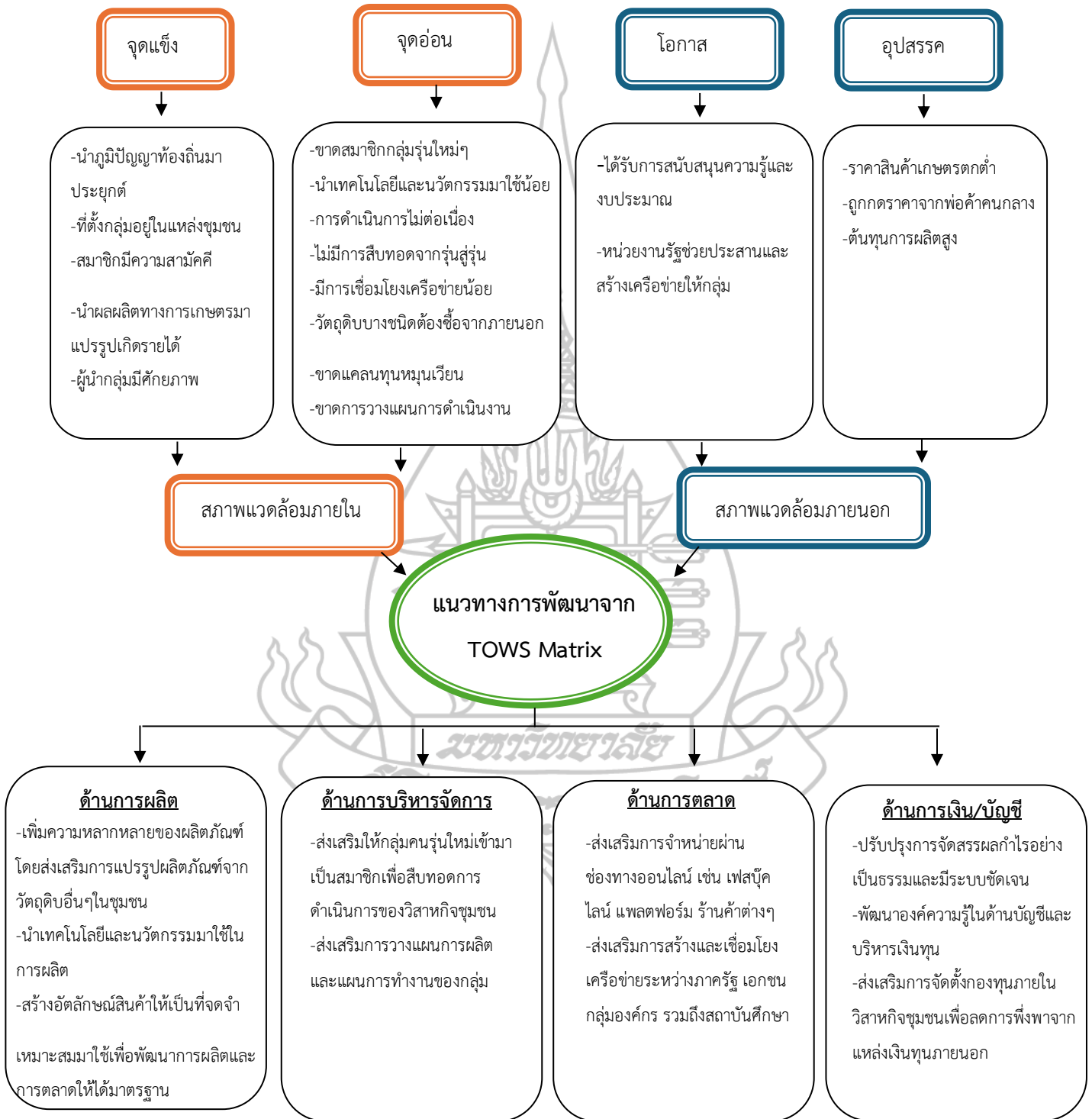
ตารางที่ 4.24 สรุปความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน			ความหมาย	อันดับ
	\bar{X}	(S.D)		
ด้านการเงิน/บัญชี	4.27	0.79	มากที่สุด	1
ด้านการตลาด	4.10	0.90	มาก	2
ด้านการผลิต	3.49	1.17	มาก	3
ด้านการบริหารจัดการ	3.25	0.80	มาก	4
ภาพรวม	3.78	0.92	มาก	

การวิเคราะห์ SWOT ในการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group)

สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 4.1 สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดในต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ 4) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 กลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งหมด 170 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 ราย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้ วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากรายชื่อสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ใช้ในการศึกษาตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน

2) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 ราย

1.2.2 เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 เครื่องมือ ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิด ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

2) การสนทนากลุ่ม ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.7 และร้อยละ 70.0 มีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 87.5 ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,875 บาทต่อปี

1.3.2 สภาพพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

พบว่า การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.2 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 80.0 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการจากการระดมทุนของสมาชิก มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 22 คน มีระยะเวลาในการดำเนินงานเฉลี่ย 4 ปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 44.2 ประกอบกิจกรรมประเภทการผลิตพืช และมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเฉลี่ย 1.78 ชนิด มีรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี 66,416.67 บาท รายจ่ายเฉลี่ยจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี 41,156.67 บาท ผลกำไรเฉลี่ยต่อปี 22,908.33 บาท และผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

1.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสันม จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.11) ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.08) และด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.88) และมีระดับการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี (ค่าเฉลี่ย 2.86) โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้านปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และระดับการดำเนินน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดได้แก่ กลุ่มมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและระดับการดำเนินน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ

3) *ด้านการตลาด* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นสินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น

4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มสามารถใช้เงินทุนที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน

1.3.4 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี (ค่าเฉลี่ย 3.46) และด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.46) และมีปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 2.77) ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.64) โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมี

ระดับปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหายุ่งยากในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีระดับปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นสมาชิกขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

3) *ด้านการตลาด* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหายุ่งยากในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาด และมีปัญหาด้านการตลาดในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็น ผลผลิตสินค้าที่มีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภคน้อย

4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหายุ่งยากในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนถูกต้องและเป็นปัจจุบันและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการวางแผนการใช้เงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม

1.3.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.05) ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.87) ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.49) โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อการพัฒนาสินค้า และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

3) *ด้านการตลาด* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการตลาดในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นสินค้าและบริการของกลุ่มควรมีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภค

4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็น กลุ่มควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.6 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการพัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.12) และความต้องการพัฒนาในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.10) ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.49) ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.25) โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมการแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ

3) *ด้านการตลาด* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Tiktok และร้านค้าต่างๆ

4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการจ่ายค่าตอบแทนและเงินปันผลให้สมาชิกอย่างมีระบบและเป็นธรรมและมีการจัดทำบัญชีการเงินที่ชัดเจนและโปร่งใส

1.3.7 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

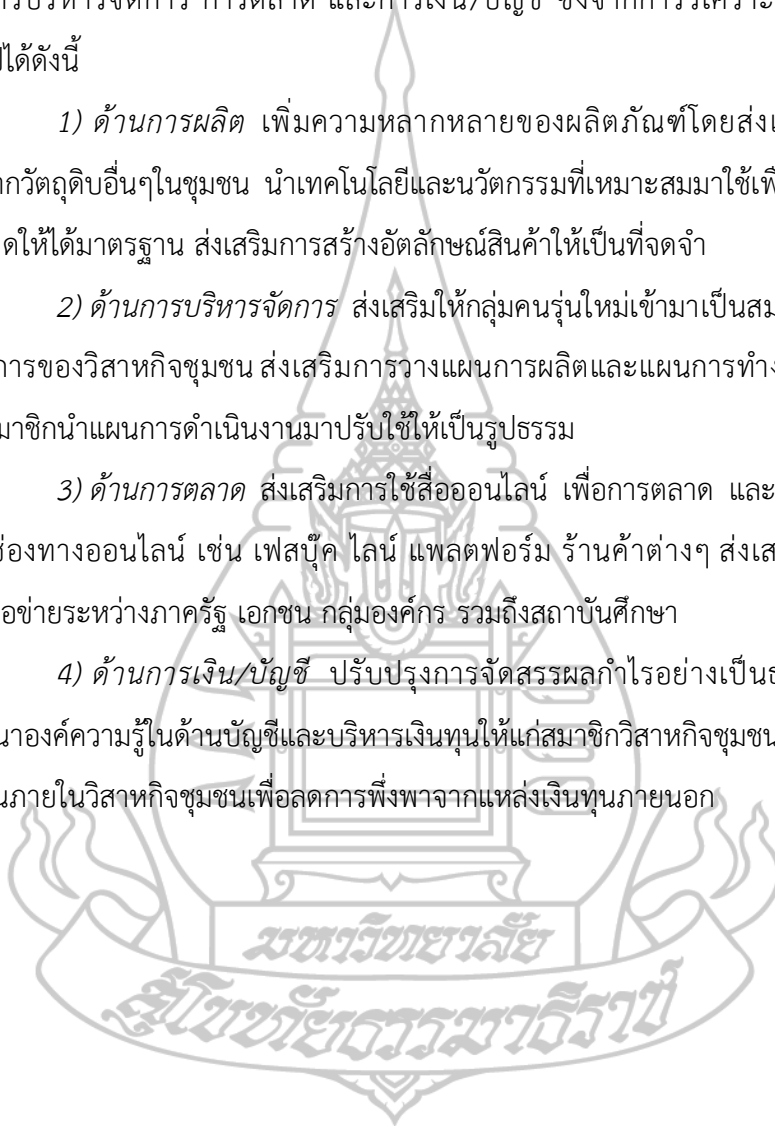
จากการจัดเวทีสนทนากลุ่มเฉพาะประธานกลุ่ม จำนวน 8 ราย ในประเด็นเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สู่แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด และการเงิน/บัญชี ซึ่งจากการวิเคราะห์ TOWS Matrix สามารถสรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการผลิต** เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบอื่นๆในชุมชน นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้เพื่อพัฒนาการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้เป็นที่ยอมรับ

2) **ด้านการบริหารจัดการ** ส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อสืบทอดการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวางแผนการผลิตและแผนการทำงานของกลุ่ม และส่งเสริมให้สมาชิกนำแผนการดำเนินงานมาปรับใช้ให้เป็นรูปธรรม

3) **ด้านการตลาด** ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อการตลาด และเพื่อการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ แพลตฟอร์ม ร้านค้าต่างๆ ส่งเสริมการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐ เอกชน กลุ่มองค์กร รวมถึงสถาบันศึกษา

4) **ด้านการเงิน/บัญชี** ปรับปรุงการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นธรรมและมีระบบชัดเจน พัฒนาองค์ความรู้ในด้านบัญชีและบริหารเงินทุนให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนภายในวิสาหกิจชุมชนเพื่อลดการพึ่งพาจากแหล่งเงินทุนภายนอก

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคณาจารย์ เรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

1) เพศ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง ซึ่งใกล้เคียงกับ นพวรรณ พิงพา (2563) ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 61.11 เป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ใช้ช่วงเวลาว่างจากการเพาะปลูกพืชมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

2) อายุ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับเยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างาม อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีอายุเฉลี่ย 56.61 ปี ซึ่งจะเห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน และผู้สูงอายุ เนื่องจากคนรุ่นใหม่หันไปประกอบอาชีพอื่น และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่โรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น

3) ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 41.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) ศึกษาเรื่อง การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 47.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่มีถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรจึงไม่ให้ความสำคัญในการส่งบุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4) ตำแหน่งของในวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 70.0 มีตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับนพวรรณ พิงพา (2563) พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 56.43 เป็นประธาน/รองประธาน

2.1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1) อาชีพ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 87.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ สีหาค (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตราด พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากกว่าครึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรนั้นไม่ใช่งานประจำทำให้มีเวลาในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวหรือหลังช่วงการเพาะปลูก สามารถใช้เวลาว่างนั้นมาดำเนินกิจกรรมร่วมกันสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนได้

2) รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,875 บาทต่อปี ซึ่งแตกต่างกับ เยาวรี จันทวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 238,979.56 บาท/ปี เนื่องจาก สภาพสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ที่ศึกษาแตกต่างกันทำให้รายได้ครัวเรือนแตกต่างกัน

2.1.3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1) การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 39.2 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ เมื่อพิจารณาควบคู่กับแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ทางกรมส่งเสริมการเกษตร มีนโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตามระบบการส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนมาจากการส่งเสริมของสำนักงานเกษตรอำเภอ

2) ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 80.0 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการจากการระดมทุนของสมาชิก สอดคล้องกับ รัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 60.94 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนจากการระดมทุนของสมาชิก เนื่องจากถ้าเป็นเงินทุนจากการระดมวิสาหกิจในชุมชนมีโอกาสดิบโตได้ดีกว่ากรณีเงินทุนจากการกู้ยืม

3) จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 22 คน ไม่สอดคล้องกับ นพวรรณ พิงพา (2563) พบว่า วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 47.66 มีสมาชิกจำนวนมากกว่า 30 คน เนื่องจากสภาพพื้นฐานทางสังคมและประเพณีกิจกรรมของกลุ่มที่แตกต่างกันส่งผลให้จำนวนสมาชิกแตกต่างกันไปด้วย

4) ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินงานเฉลี่ย 4 ปี ใกล้เคียงกับ เยาวรี จันทวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า ระยะเวลาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 3.61 ปี เนื่องจากส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมอย่าง

ต่อเนื่อง และมีการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในทุกๆปี

5) *ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน* พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 44.2 เป็นประเภทการผลิตปศุสัตว์ ไม่สอดคล้องกับ นพวรรณ พิงพา (2563) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 21.93 เป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทการเกษตรแปรรูป เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นประเภทการผลิตปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงโค กระบือ ผลิตอาหารสัตว์ ปลุกหญ้าอาหารสัตว์ และจำหน่ายปุ๋ยคอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับการแปรรูปยังมีน้อย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ในเรื่องการแปรรูป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปส่งเสริมด้านความรู้ และเทคโนโลยีเรื่องการแปรรูปเพื่อเพิ่มความหลากหลายแก่ผลิตภัณฑ์

6) *ชนิดของผลิตภัณฑ์* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 1.78 ชนิด ซึ่งถือว่ามีความหลากหลายที่น้อย และไม่หลากหลาย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความคิดว่าการผลิตสินค้าน้อยชนิดจะทำให้สะดวกในการควบคุมการผลิต อีกทั้งขาดความรู้ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีในการผลิต ส่งผลให้มีจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย

7) *รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี 66,416.67 บาท ไม่สอดคล้องกับ เจณีภา คงอิม (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้จากวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 25,001 บาท/ปี เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ที่ศึกษาที่แตกต่างกัน รวมถึงชนิดของมูลค่าของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต่างกัน

8) *รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายจ่ายเฉลี่ยจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี 41,156.67 บาท โดยรายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการ ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ ค่าแรง ค่าเครื่องจักรกล และค่าบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดก็ถือว่าวิสาหกิจชุมชนมีรายจ่ายเกินครึ่งของรายได้ทั้งหมด

9) *ผลกำไรของกลุ่มต่อปี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีผลกำไรเฉลี่ยต่อปี 22,908.33 บาท ซึ่งผลกำไรดังกล่าวส่วนหนึ่งก็จะนำมาเป็นรายได้เสริมให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และอีกส่วนแบ่งเก็บเป็นเงินกองทุนของกลุ่มเพื่อใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มต่อไป

10) *การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน* พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 100.0 ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.2 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต มีระบบควบคุมคุณภาพการผลิต และมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ประภัสรา ปราชญา (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและใช้วัตถุดิบในชุมชน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต แต่ยังคงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับ ประภัสรา ปราชญา (2566) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มใช้ความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และทุกคนต่างก็มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและเคารพกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ซึ่ง ทักษญา สง่าโยธิน (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ

3) *ด้านการตลาด* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ประเด็นสินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุดได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า สอดคล้องกับ เขาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการจำหน่ายช่องทางออนไลน์ และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มยังมีน้อย

4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ประเด็นวิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกรายจ่ายในการดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุดได้แก่ ประเด็นกลุ่มสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ อัครมเดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีสภาพการดำเนินการด้านการบัญชี/การเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงินทั้งหมดให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1) *ด้านการผลิต* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับ วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตคือ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ยังไม่ชัดเจน อีกทั้งยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภค ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ควรเข้ามาส่งเสริมเรื่องการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิต

2) *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง สอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ บางกลุ่มไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และบางครั้งมีปัญหาในส่วนการจัดการสมาชิกซึ่งสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุขาดแรงงานหรือกำลังคน และคนที่ทำงานจริงมีน้อยมีเวลาไม่ตรงกัน มาไม่ครบ ทำให้เกิดปัญหาการผลิตการจำหน่ายสินค้าได้น้อยลงและไม่ต่อเนื่อง

3) *ด้านการตลาด* พบว่า พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น สอดคล้องกับ เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการตลาดเป็นประเด็นที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดออนไลน์ ขาดการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้า และการวางแผนการตลาดและแผนการจำหน่ายสินค้าไม่ต่อเนื่อง

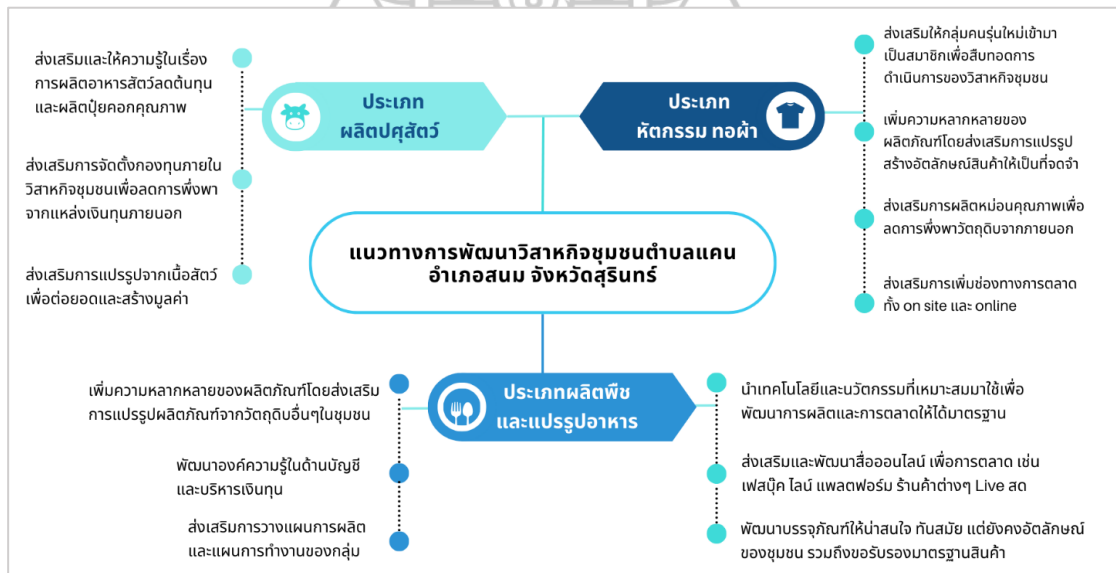
4) *ด้านการเงิน/บัญชี* พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการวางแผนการใช้เงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย เนื่องจากสมาชิกไม่มีรายได้ประจำงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ในเรื่องของการกู้เงิน แต่ก็ไม่เอายกมีหนี้สิน

2.4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเงิน/การบัญชี ประเด็นกลุ่มควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย ด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า สอดคล้องกับ นิภาพรรณ เจนสันติ กุล (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน พบว่า ข้อเสนอแนะควรมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านการพัฒนาการตลาดเน้นช่องทางการตลาดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ประเด็นกลุ่มควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อการพัฒนาสินค้า และด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่ม ควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.5 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ สรุปลงได้

ดังภาพที่ 5.2 และ 5.3

ภาพที่ 5.2 โมเดลแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

แบ่งตามประเภทกิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ 5.3 โมเดลแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น ประเด็นที่สำคัญคือจะต้องรู้ข้อมูลต่างๆ ของกลุ่ม เช่น ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านบริหารจัดการ ด้านการตลาด และด้านการเงิน/บัญชี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหากกลยุทธ์ กำหนดเนื้อหาหรือองค์ความรู้ และกำหนดช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม โดยการส่งเสริมของนักส่งเสริมจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผ่านช่องทางการพัฒนาและส่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย พื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และประเภทกิจการของกลุ่ม ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน เพื่อให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้การดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่ม สามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจำนวน 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อวิสาหกิจชุมชน

- 1) วิสาหกิจชุมชนควรมีการประเมินศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของกลุ่มว่ามีการดำเนินงานด้านต่างๆ อยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้การดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย
- 2) วิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาในเรื่องความรู้ใหม่ๆ จากทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เช่น ด้านภูมิปัญญา และความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์และต่อยอด รวมถึงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เช่น การศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมในด้านการแปรรูป เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมในด้าน ช่องทางการตลาดที่ดี การทำการตลาดออนไลน์ รวมถึงช่องทางการแสวงหาแหล่งเงินทุนที่ดี
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้มีการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมคล้ายกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายด้านความรู้ เครือข่ายการผลิต รวมถึงเครือข่ายการตลาด

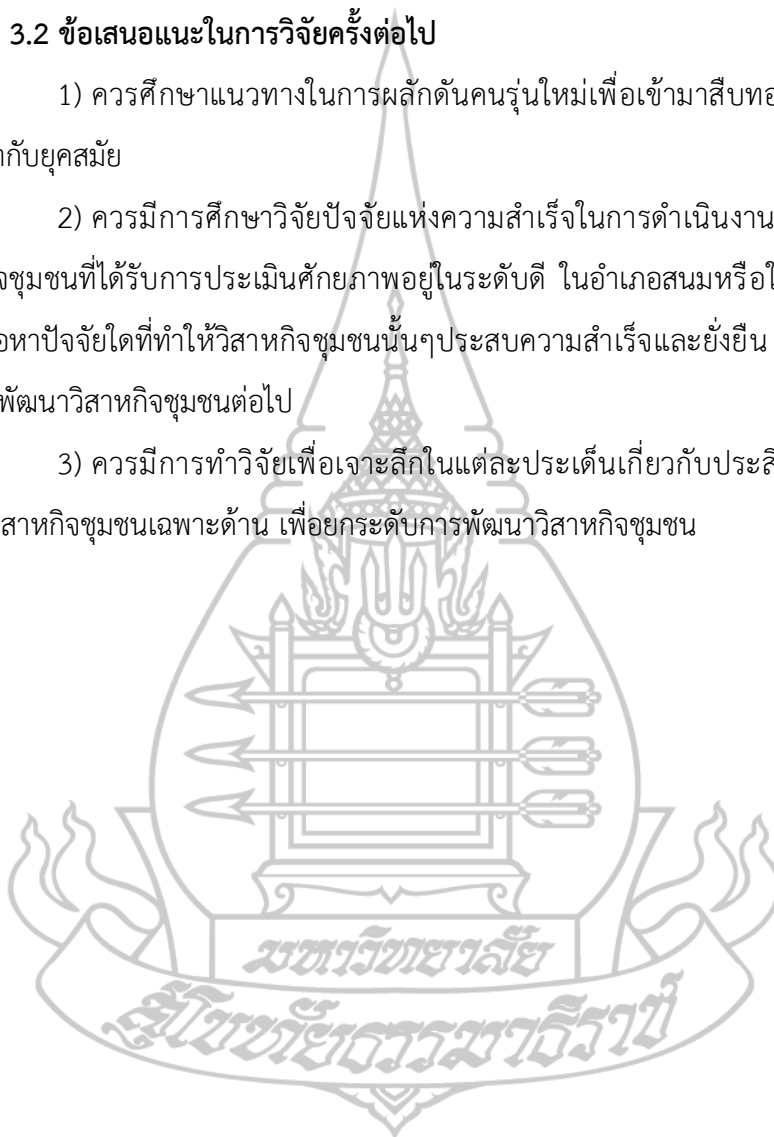
3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- 1) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกเพิ่ม ชักชวนลูกหลานของสมาชิก เกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าร่วมกลุ่มเพื่อสืบทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งนำเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดเข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลิตและการตลาด
- 2) เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีการบริหารเงินทุน ประสานขอความร่วมมือจากครูบัญชีหรือสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ช่วยถ่ายทอดความรู้ ติดตามตรวจสอบให้กับวิสาหกิจชุมชน

3) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมและพัฒนาการทำตลาดออนไลน์ โดยการสร้างเพจ เฟสบุ๊ก หรือหน้าร้านผ่านแพลตฟอร์มร้านค้าต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายเพื่อเป็นการ รวมกันขายในตลาดออนไลน์และยังเป็นการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาแนวทางในการผลักดันคนรุ่นใหม่เพื่อเข้ามาสืบทอดภูมิปัญญา และ พัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี ในอำเภอสนมหรือในจังหวัดสุรินทร์ เพิ่มเติม เพื่อหาปัจจัยใดที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน และนำสิ่งนั้นมา ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป
- 3) ควรมีการทำวิจัยเพื่อเจาะลึกในแต่ละประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนเฉพาะด้าน เพื่อยกระดับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

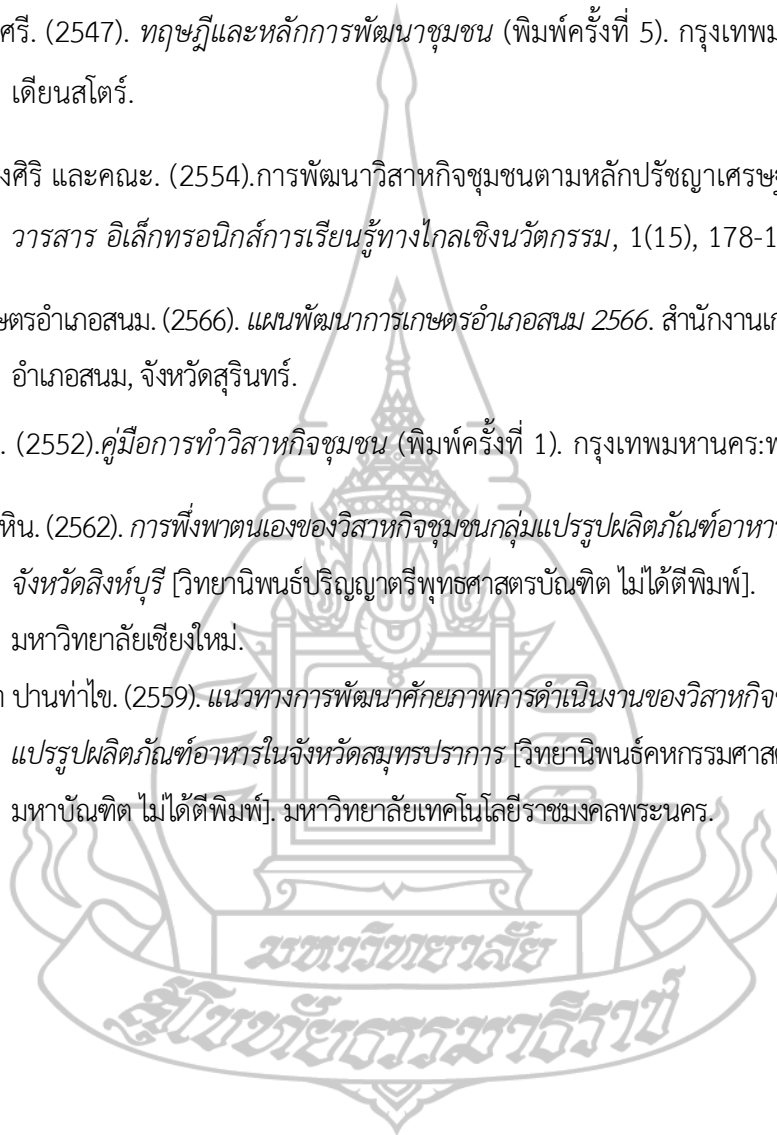

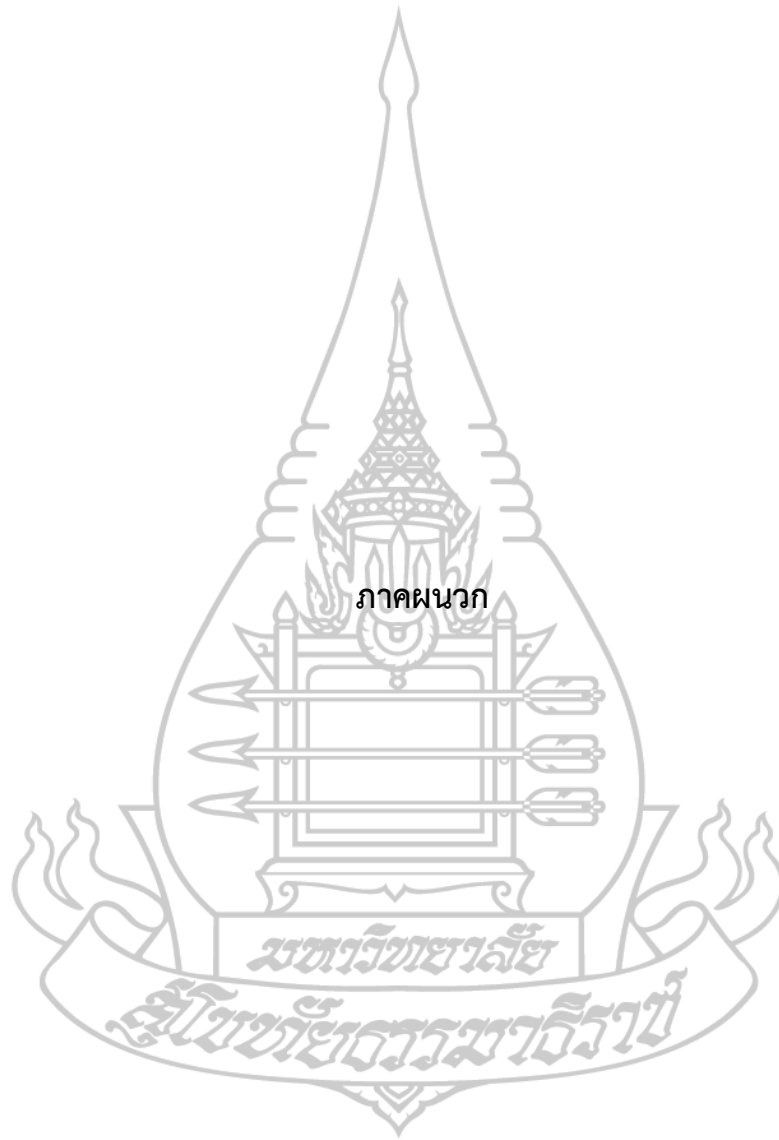
บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). ระบบสารสนเทศ วิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นจาก <https://smce.doae.go.th/smce1/main.php>.
- เจณิภา คงอิม. (2561). การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2561), 156-170.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2553). *เอกสารการลอนชุดวิชาการสนเทศและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร*. นนทบุรี: สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนพงษ์ อภรณ์พิศาล. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชมภูษ หุ่นนาค ปภาวดี มนต์รีวัต และ วิพร เกตุแก้ว. (2563). แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ombudsman/article/view/244504>.
- ทิพย์วรรณ จันทร์. (2564). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบยั่งยืนของกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่บ้านดอนโรง ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2563). การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ
 วิชาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 47-49.
- นพวรรณ พึ่งพา. (2563). การจัดการเชิงนวัตกรรมของวิชาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาค
 ตะวันออกของประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 3(1), 1-18.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2562). การพัฒนาวิชาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการ
 ประชาคมอาเซียน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 10, ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562) หน้า 95-120.*
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2560). *กลุ่มและเครือข่ายในงานส่งเสริมการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุด
 วิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 11, น. 1-50)*. นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปกรณัม ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 1)
 กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช*.
- ประภัสรา ปราชญา. (2566). *แนวทางการพัฒนาวิชาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
 กรณีศึกษา วิชาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
 [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2560. *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ใน
 ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา. (หน่วยที่ 4)*. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พลสรายุ สราญรมย์. (2560). *รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวล
 สาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา. (หน่วยที่ 7)*. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวรี จันทพงษ์ บำเพ็ญ เขียวหวานและพลสรายุ สราญรมย์. (2561). *แนวทางการพัฒนาวิชาหกิจชุมชน
 ตำบลท่างาม อำเภอลือบุรี จังหวัดลือบุรี. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11.*
- รัชดา ภักดิ์ยิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิชาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น.
 สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/242780>.

- วรรณพงศ์ ช่วยรักษา. (2560). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร*. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิต นันทสุวรรณ. (2544). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหมู่บ้าน
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2554). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสาร อิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 1(15), 178-197.*
- สำนักงานเกษตรอำเภอสนม. (2566). *แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอสนม 2566*. สำนักงานเกษตรอำเภอสนม, จังหวัดสุรินทร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). *คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร:พลังปัญญา.
- อรณิชา ฮวบหิน. (2562). *การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อัคร์เดชเดชา ปานท่าไข. (2559). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าเนื้องานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ [วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.*

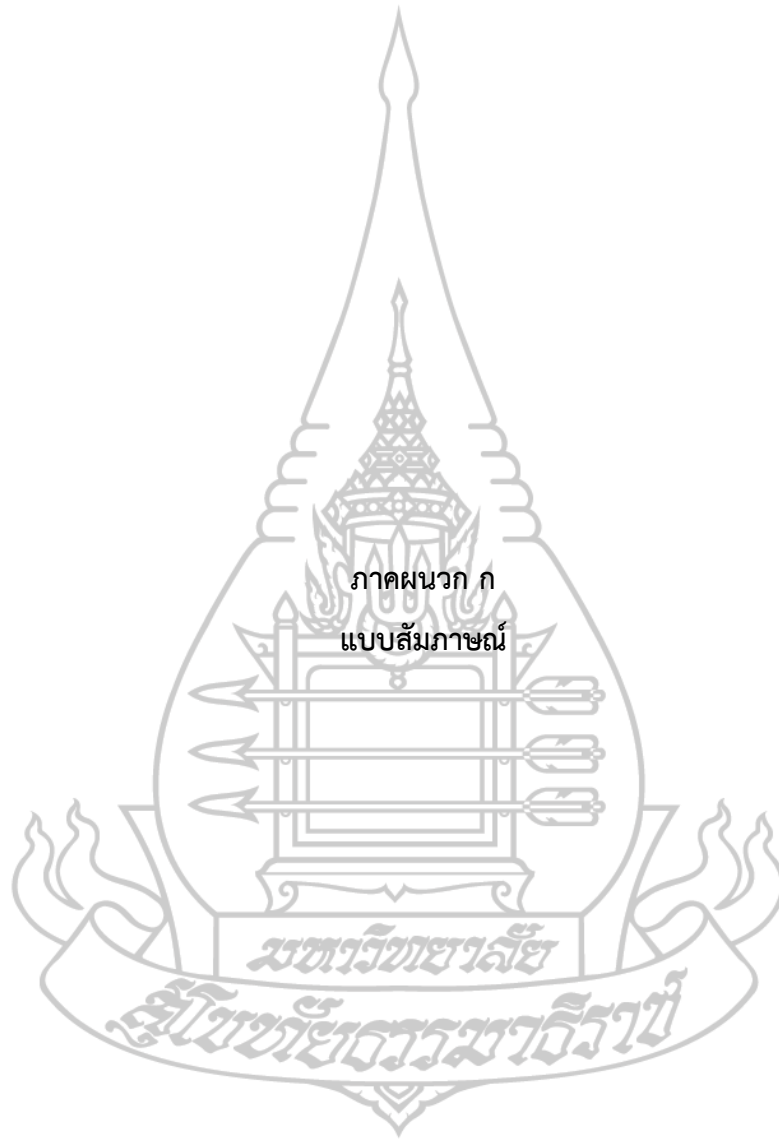

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สกลนคร

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการศึกษา จึงขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 12 หน้า ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ไม่ได้เรียน () 2. ระดับประถมศึกษา
 () 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น () 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.
 () 5. ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
 () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพหลัก

- () 1. รับราชการ () 2. ธุรกิจส่วนตัว
 () 3. รับจ้างทั่วไป () 4. ค้าขาย
 () 5. เกษตรกร () 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี..... บาท

6. ตำแหน่งของท่านในวิสาหกิจชุมชน

- () 1. ประธานกลุ่ม () 2. คณะกรรมการกลุ่ม
 () 3. สมาชิกกลุ่ม () 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การดำเนินการวิสาหกิจชุมชน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริง และเติม
 ข้อมูลลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน

- () 1. เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทของชุมชน
 () 2. เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม
 () 3. เกิดจากการชักชวนของผู้นำ
 () 4. เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน
 () 5. อื่นๆ ระบุ.....

2. ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เกิดจากการระดมทุนของสมาชิก
 () 2. จากภายนอกชุมชน (โปรดระบุ).....
 () 3. อื่นๆ ระบุ.....

3. จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน..... คน

4. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน..... ปี

5. ประเภทการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

- () 1. การผลิตพืช () 2. การผลิตปศุสัตว์
 () 3. การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร () 4. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า
 () 5. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า () 6. เครื่องจักสาน
 () 7. เครื่องไม้ /เฟอร์นิเจอร์ () 8. ผลิตภัณฑ์ประมง
 () 9. ร้านค้าชุมชน/ออมทรัพย์ชุมชน () 10. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ชนิดของผลิตภัณฑ์.....ชนิด

7. รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายสินค้า/บริการ เฉลี่ยต่อปี..... บาท

8. รายจ่ายทั้งหมดในการผลิตสินค้า/บริการ เฉลี่ยต่อปี..... บาท

9. ผลกำไรของกลุ่ม เฉลี่ยต่อปี..... บาท

10. วิสาหกิจชุมชนได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือไม่

- () 1. ไม่ได้ () 2. ได้ 2 ดาว
 () 3. ได้ 3 ดาว () 4. ได้ 4 ดาว
 () 5. ได้ 5 ดาว () 6. อื่นๆ (โปรด
 ระบุ).....

2.2 การดำเนินการวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 แบบสอบถามใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินการมากที่สุด
 4 หมายถึง มีการดำเนินการมาก
 3 หมายถึง มีการดำเนินการปานกลาง
 2 หมายถึง มีการดำเนินการน้อย
 1 หมายถึง มีการดำเนินการน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินการ	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
1. การผลิต						
1.1	วิสาหกิจชุมชนได้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ					
1.2	วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ					
1.3	วิสาหกิจชุมชนได้มีการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาใช้ทดแทนกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต					
1.4	สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการและการผลิตสินค้าและบริการ					
1.5	วิสาหกิจชุมชนได้มีระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ					
1.6	ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
2. ด้านการบริหารจัดการ						
2.1	วิสาหกิจชุมชนมีการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมทักษะเพื่อการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์					
2.2	วิสาหกิจชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือสมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน					

2.3	วิสาหกิจชุมชนมีการมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ					
2.4	วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก					
2.5	วิสาหกิจชุมชนการมีติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนมีการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ					
2.6	วิสาหกิจชุมชนของท่านมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง					
2.7	วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการช่วยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้และยอดขายเพิ่มขึ้น					
3. ด้านการตลาด						
3.1	วิสาหกิจชุมชนได้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีมีความเหมาะสมในการใช้สอยบริโภค					
3.2	วิสาหกิจชุมชนได้ผลิตสินค้าที่มีราคาเหมาะสม					
3.3	วิสาหกิจชุมชนมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า					
3.4	วิสาหกิจชุมชนมีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น					
4. ด้านการเงิน /บัญชี						
4.1	ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนสามารถจัดการบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					

4.2	วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกรายจ่ายในการดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน					
4.3	วิสาหกิจชุมชนมีเงินทุนสำรองใน การใช้จ่ายอย่างเพียงพอ					
4.4	วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้					
4.5	วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม					
4.6	วิสาหกิจชุมชนสามารถใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4.7	วิสาหกิจชุมชนมีผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้นในทุกปี					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดแบบสอบถามใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1. การผลิต						
1.1	ขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิต					
1.2	ขาดการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิต					
1.3	ขาดการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาใช้ทดแทนกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต					
1.4	สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการและการผลิต					
2. ด้านการบริหารจัดการ						
2.1	ขาดการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมทักษะเพื่อการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์					
2.2	ผู้ปฏิบัติงานหรือสมาชิกขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน					
2.3	ขาดการมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ					
2.4	ขาดการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก					
2.5	ขาดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ					
2.6	กลุ่มขาดการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					

3. ด้านการตลาด						
3.1	การผลิตสินค้ามีประโยชน์ต่อการใช้สอยบริโภคน้อย					
3.2	สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพต่ำและไม่มีความเหมาะสมในการใช้สอยบริโภค					
3.3	สินค้าที่ผลิตมีราคาไม่เหมาะสม					
3.4	ขาดช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า					
3.5	ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น					
4. ด้านการเงิน /บัญชี						
4.1	ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถจัดการบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
4.2	ขาดเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย					
4.3	ขาดการวางแผนการใช้เงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม					
4.4	ขาดการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ข้อ	ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ				
		5	4	3	2	1
1. การผลิต						
1.1	ควรมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ					
1.2	ควรมีการฝึกอบรมสมาชิกในด้านการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ					
1.3	ควรมีการนำวัสดุขุดที่มีในท้องถิ่นมาใช้ทดแทน เพื่อลดต้นทุนการผลิต					
1.4	ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการและการผลิต					
2. ด้านการบริหารจัดการ						
2.1	ควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อใช้ในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์					
2.2	ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือสมาชิกในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน					
2.3	ควรมีการมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน					
2.4	กลุ่มควรมีการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและสมาชิก					

ข้อ	ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ				
		5	4	3	2	1
2.5	ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน และนำผลไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจน การรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ					
2.6	กลุ่มควรมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					
3. ด้านการตลาด						
3.1	สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีประโยชน์ต่อการ บริโภคใช้สอย					
3.2	สินค้าและบริการของกลุ่มควรมีคุณภาพและมีความ เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค					
3.3	ควรมีการกำหนดราคาสินค้าและบริการให้มีความ เหมาะสม					
3.4	ควรมีการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่าง ทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า					
3.5	ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่ รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น					
4. ด้านการเงิน /บัญชี						
4.1	ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนควร ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องบัญชี เพื่อให้สามารถ จัดการบัญชีได้อย่างถูกต้อง					
4.2	ควรมีการบันทึกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการ ที่ เป็นปัจจุบัน					
4.3	ควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย					

4.4	ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม					
4.5	ควรมีการใช้จ่ายเงินที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
แบบสอบถามใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการพัฒนามากที่สุด
4 หมายถึง มีความต้องการพัฒนามาก
3 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาปานกลาง
2 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาน้อย
1 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	ระดับความต้องการพัฒนา				
		5	4	3	2	1
1. การผลิต						
1.1	ส่งเสริมการนำวัตถุดิบท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิตมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิต					
1.2	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิต					
1.3	พัฒนาฝีมือแรงงานโดยการอบรมทักษะให้แก่สมาชิกที่จะเข้ามาทำงานใหม่ให้มีทักษะความชำนาญก่อนที่จะทำการผลิตสินค้า					

1.4	เน้นให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตมากขึ้น					
1.5	หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนได้รับมาตรฐานสินค้า					
1.6	ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย					
2. ด้านการบริหารจัดการ						
2.1	ส่งเสริมและพัฒนาผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความรู้					
2.2	มีการจัดการโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการและแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน					
2.3	สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายการดำเนินการของกลุ่ม					
2.4	ผู้นำกลุ่มมอบหมายการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และตรงตามความสามารถของสมาชิก					
2.5	มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ					
2.6	สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมและเข้าใจร่วมกัน					
2.7	มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนจรรยาบรรณผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบ					

2.8	ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆที่สมาชิก และคณะกรรมการยังขาด					
3. ด้านการตลาด						
3.1	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องมีการศึกษาสินค้าที่จะผลิต ว่าตรงตามความต้องการของผู้บริโภคหรือไม่					
3.2	หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามี บทบาทในการจัดหาช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า					
3.3	หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามี บทบาทในการเป็นตัวกลางระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับ ผู้บริโภคเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด					
3.4	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย สินค้า ผ่านทางช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook Line, Tiktok platform และร้านค้าต่างๆ					
3.5	เพิ่มช่องทางการเข้าถึงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ธุรกิจและเป็นช่องทาง ติดต่อกับลูกค้า เช่น ช่องทางในการทำการตลาด ออนไลน์ Line, Youtube, Instagram, Facebook, Website, E-mail					
4. ด้านการเงิน /บัญชี						
4.1	ผู้รับผิดชอบในการจัดการบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ได้รับการอบรมความรู้ด้านการทำบัญชีรายรับ- รายจ่ายที่ถูกต้อง					
4.2	มีการจ่ายค่าตอบแทนและเงินปันผลให้สมาชิกอย่างมี ระบบและเป็นธรรมและมีการจัดทำบัญชีการเงินที่ ชัดเจนและโปร่งใส					

4.3	หน่วยงานภาครัฐนอกจากจะจัดอบรมแล้วจะต้องออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย					
-----	---	--	--	--	--	--

แนวทางการพัฒนาด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

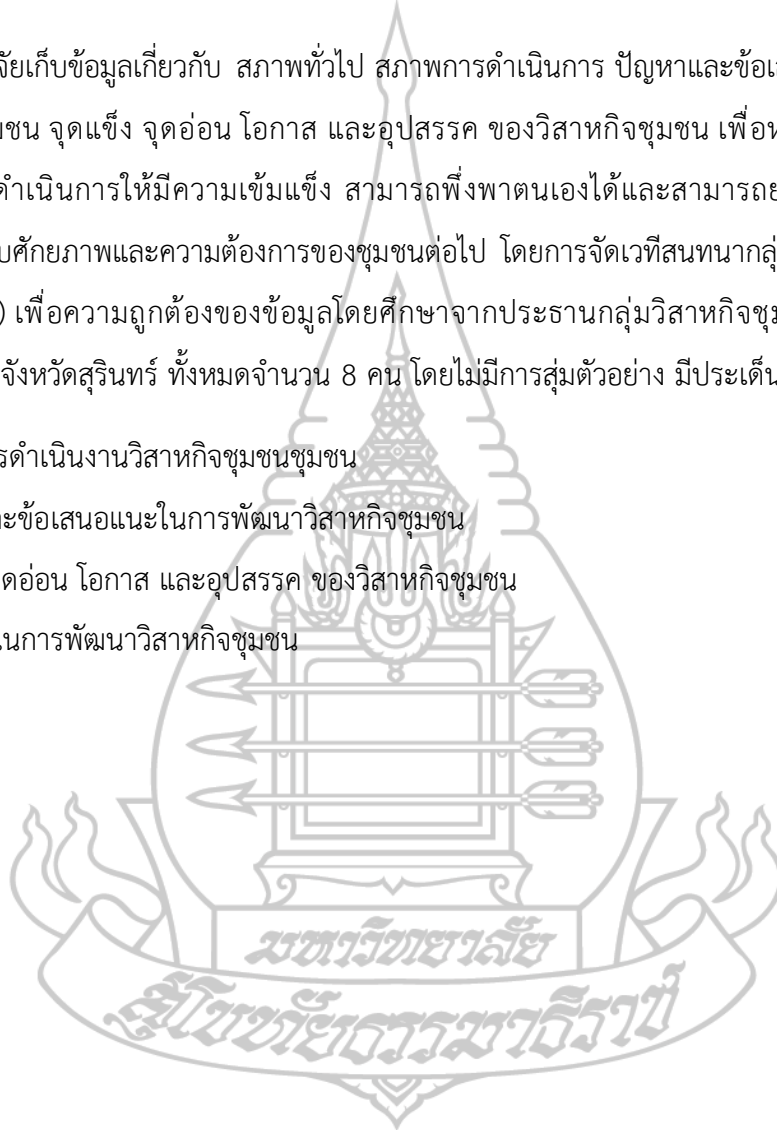

ประเด็นสนทนากลุ่ม

เรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไป สภาพการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถยกระดับให้สูงขึ้น สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนต่อไป โดยการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อความถูกต้องของข้อมูลโดยศึกษาจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมดจำนวน 8 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง มีประเด็นคำถาม ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนชุมชน
2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
3. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชน
4. แนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชมพูนุช สุขอินทร์
วัน เดือน ปี เกิด	23 พฤษภาคม 2538
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตรเกษตร) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2560
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

